

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

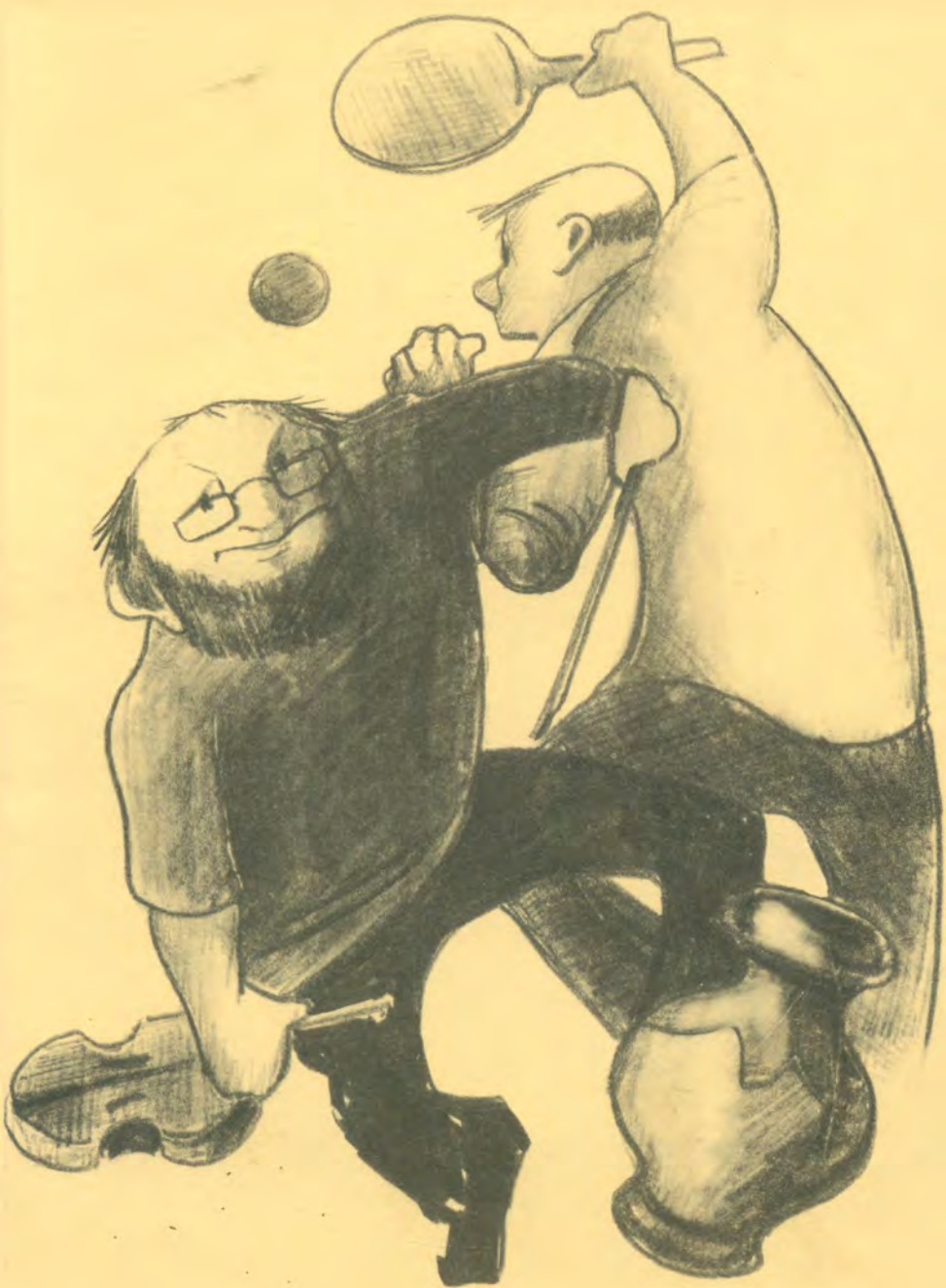
Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:
<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ÅRSSKRIFT 1983

DEN JYSKE
IDRÆTSSKOLE
VEJLE

Udgivet af Den jyske Idrætsskole og elevforeningen.

I redaktionen:

Ole Nedergaard, Hans Lauge Petersen, Carsten Rasmussen, Carsten Lang Petersen og Tage Benjaminsen (ansvarshavende).

Meninger, som fremføres i de enkelte artikler, behøver nødvendigvis ikke at dække skolens synspunkter.

Omslag: Albert Bertelsen.

Foto: Ole Nedergaard m.fl.

Illustrationer: Klaus Bering.

Tryk: Udbyes Bogtrykkeri A/S, Vejle.

Indholdsfortegnelse

Forord	5
En sund sjæl i et sundt legeme - af Ole Jensen	9
Befolkningsprognoser og idræt - af Allan Jahnsen	15
Om at fortælle - af Sophie Nedergaard	23
Psykologien og folkehøjskolen - af Finn Abrahamowitz	26
En livsform på retur - af Ole Thyssen	31
Nogle tanker om de musiske områder - af Peter L. Iversen ...	39
Drama i højskolen - af Niels Andersen	41
Om Albert Bertelsen - af Hans Lauge Petersen	46
Årets gang! - af Tage Benjaminsen	51
Formandsskifte - af Inger Engberg	61
Kursusvirksomheden - af Knud Thomassen	62
Kursuskalender 1983	65
Elevmøde og jubilæumssammenkomst 1984	68
Elevforeningen - af Pia Rask	69
Den jyske Idrætsskoles elevforenings bestyrelse	70
Den jyske Idrætsskoles medarbejdere	71
Vinterskolen 1982/83	72

FORORD

Den jyske Idrætsskoles Årsskrift 1983 kan inddeles i fire hovedområder. De tre første hovedområder omfatter de overordnede temaer, vi i det daglige beskæftiger os med her på skolen: Det idræt/samfundsmæssige, Det almene og Det musisk/kreative.

For at danne en kontrast til de tidligere årsskrifter har redaktionsudvalget denne gang satset på at få mennesker uden for vor daglige berøringsflade til at belyse temaerne ud fra deres erfaringer.

I den første »idræt/samfundsmæssige« del beskrives udviklingen af personer, der hver på deres måde er med til at præge debatten. Domprovst Ole Jensen, Maribo, taler i sit indlæg om »En sund sjæl i et sundt legeme«, et foredrag Ole Jensen holdt på Forebyggelsesrådets konference om »Idræt og sundhed« i juni måned på Panum Institutet i København.

Allan Jahnsen – medlem af skolens forretningsudvalg – har været formand for et udvalg nedsat af Dansk Idræts-Forbund, der har afgivet en betænkning om Idrætten i 80'erne. Artiklen er en direkte følge af dette udvalgsarbejde.

Til den anden del – »den almene« – har to kollegaer fra andre højskoler givet et vægtigt bidrag. Sophie Nedergaard fra Vestjyllands Højskole skriver om fortællingen. Forfatteren og højskolelæreren Finn Abrahamowitz fra Krabbesholm Højskole beretter om: Psykologien og folkehøjskolen.

Forfatteren Ole Thyssen har i forbindelse med vore emnedage i »Idræt og samfund« holdt foredrag for vore elever om idrætten i et fremtidigt samfund. Med hans tilladelse bringes kronikken »En livsform på retur«.

I den tredje del – »den musisk/kreative« – har Peter L. Iversen fra Vrå Folkehøjskole et indlæg om det musiske og højskolen.

Teaterarbejderen Niels Andersen, som mange tidligere elever har stiftet bekendtskab med i forbindelse med »Musik-drama« emnedage, har kaldt sin artikel: Drama i højskolen.

For også helt konkret at udtrykke noget kunstnerisk har vi fulgt ideen fra sidste år op med at få en kunstner til at pryde forsiden.

I 1982 var forsiden lavet af Einar Iversen, Vejle. På trods af, at det var et brud på en 39 årig tradition, faldt det i manges smag. Derfor har vi i år fået Albert Bertelsen, Vejle, til at tegne forsiden. Nærmere om Albert Bertelsen i en lille artikel.

Den fjerde og sidste del af årsskriftet er en beskrivelse af, hvad der er sket i årets løb på Den jyske Idrætsskole. Hvilken udvikling, der er sket i højskoleforløbet, personskift, kursusvirksomhed, elevmøde, elevlister osv.

Redaktionsudvalget har bestræbt sig på at udgive et årsskrift, der viser alsidigheden, mangfoldigheden i vort arbejde. Vi er glade for de positive tilsagn, vi fik fra skribenter uden for vor skole om at give et skriftligt bidrag til dette årsskrift – Tak for det! Redaktionsudvalget ønsker læserne god fornøjelse med Den jyske Idrætsskoles Årsskrift 1983.

Tage Benjaminsen

Det idræt/samfundsmæssige

En sund sjæl i et sundt legeme

(Optakt v. domprovst Ole Jensen til Forebyggelsesrådets konference om idræt og sundhed på Panuminstituttet den 9.6. 1983).

Det industrielle vækstsamfund er højst 200 år gammelt. Dets tænke-måde er præget af spørgsmålet: »Hvad kan bedst betale sig?«. Det tænker i udnyttelse af ressourcer. Det har – indtil for nylig – haft en utrolig succes med at underlægge sig naturen. Midlet har været forskning og teknik, dirigeret af en overordnet cost-benefit-tænkning. På denne måde har »Udviklingen«, som vi kalder det, gjort menneske-samfundet uhyre rigt (her hos os).

Et *stykke* vej er rigdommen blevet brugt til noget godt. Materiel fattigdom er blevet afskaffet (her hos os). En række sygdomme, som skyldtes dårlig ernæring og dårlig hygiejne og menneskeffjendske by-dannelser, er ikke længere noget problem.

Alligevel har vi problemer med vore kroppe, – for slet ikke at nævne vore sjæle. Og det overrasker os. Nu havde vi lige stillet os ind på, at gode tider blev bedre, bare den økonomiske vækst fortsatte.

En del af det skyldes selvfølgelig, at vi har det godt og endnu ikke har lært at have det godt – attrå – lært at leve med overflod på en afslappet og fornuftig måde. Hvis vi har anlæg for det, bliver vi f.eks. for tykke af overfloden. Det skaber et marked for slankeklure. Bortset fra, at nogle mennesker har det bedst, når de er lidt runde, så gælder det selvsagt her, at det var bedre at forebygge end at helbrede, dvs. det var bedre med rigtigere spisevaner og bevægelsesvaner. Så ikke et ondt ord om jogging og trimning i sig selv, – og i første omgang, – selvom maraton-fanatisme og de mere asketiske kondiprogrammer efter min mening går over gevind, hvis de skal kombineres med et almindeligt jævnt og muntert, virksomt liv på jord. Vi lever jo ikke for at løbe. Og hvis vi løber for at leve, må man sige, at det er inkonsekvent at løbe så meget, at man ikke kan komme til at leve for bare løb.

Men hvad der her er berørt, er også kun problemets overflade. Det stikker *langt* dybere. Når det industrielle vækstsamfunds foretrukne type: succesmanden – senest i min alder kort før de halvtreds begynder at mærke, at han har krop, fordi den ikke længere uden videre kan yde, hvad han kræver af den, eller finder sig i, hvad han byder den, så er hans fortolkning af det, der sker, normalt den at opfatte det som apparat-

svækkelse eller apparat-fejl. Industrisamfundets teknokratiske *natur-syn* er gået så meget i blodet, at vi betragter det stykke natur, som vi selv er som *kropslige væsener*, på samme måde som den ydre natur. Vores krop er en maskine, som på et tidspunkt viser tegn på slid. Det kan vi imødegå ved at passe den bedre, ligesom man kan forlænge sin bils levetid ved at passe den omhyggeligt med eftersyn osv. Jogging-ideologien tænker stort set sådan. Og konkurrence-idrætten også, meget langt.

For stort set tænker de om kroppen i ressource-udnyttelsens og cost-benefit-tænkningens mønstre. Og hvordan står det i øvrigt i så henseende til med lægekunsten? Bliver den ikke for hver dag, der går, mindre og mindre *lægekunst* og mere og mere målinger og justeringer af kroppen, forstået som en maskine? (Tænk på de moderne mammut-templer for medicinsk teknologi som de nye sygehuse – eller Panum-instituttet, for den sags skyld).

Men hvis vore forebyggelsesbestræbelser kun kan tænke sådan, så er selve den måde, vi går til angreb på problemet på, en del af problemet. Sat på spidsen: vi bliver syge af at tænke om vores krop, som var den en maskine, ligesom vi får ødelagt naturen, fordi vi kun kan tænke om den, som var den en maskine. Hvis forebyggelse ikke når længere end til teknokratiske løsninger, så er forebyggelsen en del af det problem, der hedder: verden forvandles, ja, livet forandres til et teknokratisk foretagende, – og går i stykker ved det.

Hvis kroppen opfattes som en maskine, opfattes den som noget, der egentlig ikke er mig, som et hylster, »jeg« er bundet til – hvad »jeg« så ellers er – den opfattes som stof, og stof er noget neutralt, noget vi *gør* noget med, ikke kun noget med en egenværdi, ikke noget, der kan være en ven. For at den skal kunne være en ven, skal den nemlig være mere end stof, mere end en maskine. Og før kroppen bliver opfattet som en ven, vil der aldrig kunne bo en sund sjæl i et sundt legeme. Når det at leve reduceres til et teknokratisk foretagende, har vi hverken en sund sjæl eller et sundt legeme.

Vi står her ved den moderne udgave af den ældgamle sjæl-legemedualisme, som stammer fra Senantikken, og som har fulgt den vesterlandske kultur frem til denne dag. Længe havde den en kirkelig skikkelse: munke- og nonnevæsenets længsel efter forløsning *bort fra* materiens og kroppens verden, – den var kædet til kristendommen, til trods for, at intet er mere ukristeligt end at foragte det skabte kropslige liv.

Dualismen er da også græsk og ikke en jødisk-gammeltestamentlig opfindelse. I de gnostiske sekter i det 2. årh. tænkte man, at sjælen hørte en anden verden til end materiens og kroppens. Derfor blev man asketer og verdensforsagere. Men en gruppe af gnostikere drog den modsatte konsekvens af det samme verdens og krops foragtende udgangspunkt og blev libertinere: Sjælen er en perle, som hører andetsteds hjemme, men den kan ikke skades af smudset. Så de kastede sig ud i allehånde udskjelser. Jeg har tit tænkt, at den moderne tilværelse er en ny udgave af den gnotiske libertinisme. Vækstsamfundets mishandling af naturen rummer ingen glæde ved verden, så ville man dog ikke bestræbe sig af al magt på at udlette den, ved at æde den op. Jogging-ideologiens og konkurrence-idrættens teknokratiske syn på kroppen er heller ikke udtryk for kropsglæde, men udtryk for udslettelse. Eller måske skulle jeg udtrykke mig sådan her: Når der alligevel dukker kropsglæde op, *selv midt i* den teknokratiske tænkning om kroppen i jogging og konkurrence-idrætten, så er *dét* en sprængende faktor, noget man ikke har tænkning og holdning og sprog for, noget der overkrider den teknokratiske ideologi og dens konformitet med vækstsamfundet.

Det er et fatalt tab i dette samfund: Tabet af en tænkning omkring livsglæde, herunder kropsglæde, og et sprog for agtelse for livet, for naturen, de andre, min krop, mig selv.

Mest uhyggeligt slår dette tab ud i en bestemt form for moderne fortvivelse. Når mennesket kun kan betragte naturen og verden som sit koloniområde, som stof for sin beherskelse og udnyttelse, så gør det sig ensom som art. Vi har placeret os på »kanten af universet og naturen«. Intet under at vi er kommet »på kant med universet og naturen«, herunder vores egen krop (Løgstrup).

Teknokratiske set er det nemlig umuligt at påvise, at *livet er livet værd*. Der er da også et stigende antal mennesker, der bestandig plages af følelsen af, at det er det ikke. Det kan heller ikke bevises, at det er. Hvordan bærer man sig ad med det? Livet er ikke kvantificerbart, det kan ikke underkastes en cost-benefit-analyse. Det kan det ikke, alene af den grund, at vi jo allerede *er* i gang med at leve det. Og det kan vi ikke været gået ud fra, at det er det værd. Hver gang vi glemmer os selv og er optaget af livets opgaver, lever vi – oftest uden at tænke på det – ud fra den *forudsætning*, at livet er livet værd, vi lever hele tiden af en ubevidst forudsat *agtelse* for livet og *taknemmelighed* for, at det undes os.

Livsagtelse og teknemmelighed er – som enhver kan høre – ord og betydninger, som fuldstændig sprænger al teknokratisk beherskelses- og cost-benefit-tænkning. Men her hører livs- og kropsglæde hjemme. Så livs- og kropsglæde rummer et – næsten altid – uerkendt, sprængende potential i forhold til den tænkning, som behersker vores samfund som produktionssystem, men også i vid udstrækning det enkelte menneskes livsforståelse, smittet som den er af produktionstænkningen.

Derfor breder livstrætheden og livsleden sig i folket. Ikke for ingenting taler Christopher Lasch om en »narcissismens kultur«, navlebeskueriets kultur. Når livet om os opfattes som et tomt foretagende, og når samfundet jager afsted med døds kurs mod naturødelæggelse og atomkrig, så man ikke kan vente sig noget af fremtiden, så kastes man tilbage på sig selv. Men alene med sig selv kan man ikke finde ud af sig selv, – det kan man kun, når man glemmer sig selv og går op i noget, og det er den evne, der er så truet.

»Depressiv«, »deprimeret« og andre afledninger af ordet »depression«, som jo er videnskabeligt sprog om en sindslidelse, er gået i *dagligsproget* i løbet af 1960'erne og -70'erne, i øvrigt i takt med at det danske folk er blevet et pille- og alkoholmisbrugende folk. Når man fortolker fortvivelse som »depressivitet«, skyldes det nok denne tiltagende horizon af livsled og håbløshed. Før i tiden ville man lede efter en årsag til fortvivelsen og sige: »han er ked af, at...«, eller: »hun sørger over, at...«. Hvis fortvivelsen har gode grunde, kan man eventuelt gå til angreb på dens årsag, og der kan træde andre mennesker ind og stå bi og være solidariske. Men når fortvivelsen beskrives med ord, afledt af ordet »depression«, så forsvinder de gode grunde, og man bliver alene med fortvivelsen som en blind og tilfældig skæbne, noget man er »disponeret for«, noget der kommer uvarslet over en som et tilværelsens lune. I denne sprogbrug har vi på forhånd gjort os til ofre eller patienter uden en egen vilje, til maskiner med funktionsfejl. Så lever vi i en moderne skæbnetro, som er et udslag af den manglende tro på, at livet er livet værd, og som udtrykker vores kapitulation over for produktionsmåden og dens tænkning.

Men det bliver man syg af mere eller mindre. Livsleden er allerede en for-fase til en sindslidelse, hvad sprogbrugen jo altså også netop siger. Men krop og sjæl kan ikke skilles ad. »Depressivitet« spænder muskler og sener, den får os til at skære tænder med hele kroppen og hele kroppens kemi. Den krummer os sammen, åndeligt og fysisk. Den

uhyggelege selvbeskæftigelse, den er udtryk for, forstyrrer krops- og sjælefunktionernes spontanitet og skaber de kramper og spasmer, som alt for mange er så alt for bekendte med. Det er den uro og uopfyldtheds-tilstand, som hele tiden leder efter en stimulans, en befrielse, – og finder den, men forgæves, i tobak, alkohol eller det, der er værre. Det er hvileløshedens og uopfyldthedens onde ånd, der besætter så alt for mange mennesker i dag og gør dem syge. Det er den moderne usunde sjæl i dens usunde legeme.

Og det kommer man ikke til livs ved almindelig snusfornuftig forebyggelse. For forebyggelsens »fornuft«, – selve det at vi tror, at *vi kan* forebygge alt muligt, er en del af problemet. Menneskers liv finder først sine balancer, når vi går uden for det, som mennesket magter, og genopdyrker sansen for det, vi får forærende.

Vi får faktisk vort liv forærende og vores krop forærende, ligesom vi får verden og dens natur forærende. Ingen af delene er produceret nogetsteds i samfundet. Vores magt indskrænker sig til, at vi kan lave døde ting. Vi kan ikke lave noget, som lever. Men det levende, vi er sat midt i, og som vi selv er, kan vi måske lære at agte på, så vi også passer på det. Vi kunne måske lære at forstå, at hver gang vi spontant »evner« at leve i optagethed af noget andet end os selv, i optagethed af vigtige livsopgaver, i livslyst, i livsglæde, og i retfærdig harme og indignation – at hver gang det sker, beror vi på andet end os selv og på andet end menneskeproducerede ting og forhold. Hvis vi kan hente den dimension tilbage og give den sprog og omgås den på en offentlig og uprivat måde, så vil den afgørende forudsætning for en sund sjæl i et sundt legeme være skabt (så langt det er muligt at nå i retning af sundhed for dødelige væsener).

Men det kræver noget i retning af en kulturrevolution og en ændring af den måde, samfundet er produktionssamfund på. Det fordrer noget i retning af, hvad jeg ville kalde én agtelsens politiske økonomi. Og en sådan er endnu ikke udkastet af noget parti. Men det betyder nu ikke, at vi er magtesløse. Der er meget, vi kan. Vi kan blive *opmærksomme*, først og fremmest – blive livsopmærksomme mennesker. Vi kan give os til at øve os i at undre os, over at vi og verden er her. Vi kan give os til at beundre livet, det dyrebare liv, den prægtige verden, den kostelige krop.

Det er, hvad *Marc Chagall* har gjort, i hele den tid, han har malet, næsten 90 år. I et lille filmklip i TV så man for nogle måneder siden denne skrøbelige 95-årige olding bevæge sig besværet rundt på sin

græsplæne i Nice. Hans øjne og minespil røbede, at han var levende optaget af noget. Men man kunne ikke få øje på, hvad det var. Hvorfor mon? Fordi der ikke skal noget særligt eller ekstraordinært til for at vække Chagalls forundring og optagethed. Han er uafbrudt betaget og berørt af livet som sådan, – af træerne, græsset, farverne, de andre, lysskiftene, vejret. Han er betaget af det mirakel, at verden og vi findes. Han kan ikke komme sig over at være i live. Det er for utroligt til at være sandt. Derfor har han malet og malet, uafbrudt. For det, han maler, er livsmiraklet. Hans mesterskab er, at han kan få farven til at gløde, så man pludselig ser gennem billedet og opdager livsmiraklet.

Kun én gang i sit liv havde han en periode, hvor han ikke kunne male. Det var af sorg, og der gik 11 måneder. Hans elskede Bella døde, og han, der ellers måtte male og male, hver vågen stund han var til, kunne ikke. Man kan forestille sig, hvor pinagtigt det må have været. Men det drager i øvrigt vores opmærksomhed hen på et gennemgående motiv i hans billede, brudeparret eller det elskende par. Han bliver aldrig træt af at male sin elskede, – og sig selv som tilbedende elsker ved hendes side. For dér maler han selve kærligheden, kærlighedens mirakel. Vi er til sammen med andre, jeg får mig selv foræret, kropsligt og sjæleligt af de andres, specielt af *den andens godtagelse* af mig, – i forelskelsen: af den andens *betagelse* af mig. Vi vokser i det og bliver til, bliver sunde, bliver smukke, og sjæl og krop forløses. Intetsteds er derfor sjælens og legemets forenede sundhed så lysende til stede som i Chagalls billeder af parret. Her finder vi selve livets mening: At skænke hinanden den godtagende og tilbedende kærlighed.

Hvad er det så, jeg anbefaler? Forelskelse som forebyggelse? Ja, det er ikke det halve løgn. Men det ville jo se morsomt ud i en rapport til indenrigsministeren. Rapporter har jo at holde sig til den teknokratiske endimensionalitet.

Jeg kender en dame, som – udtrykt mere i tidens og teknokratiets sprog – er inde på det samme, når hun hævder, at et sundt seksualliv altid har afholdt hende fra idrætslivets fristelser.

Så drastisk vil jeg ikke være. Og jeg vil helst fastholde den sprængende æstetiske og poetiske tone fra Chagall. Men sandt er det, at mennesker bliver sunde, på sjæl og krop, af *livsagtelse* og *kærlighed*. Det betyder ikke, at man så ikke skal jogge eller drive idræt. Man skal bare ikke tro, at det gør det alene. Toptrænede mennesker kan udmærket have – ikke bare en usund sjæl, men også en usund krop.

Befolkningsprognoser og idræt

I august 1983 kom rapporten fra det udvalg, som var nedsat af Dansk Idræts-Forbund med det formål at søge at påpege og analysere forhold i samfundet, der kan få betydning for idrætsudviklingen og Dansk Idræts-Forbund i 80'erne.

Rapporten skal danne grundlag for de handlingsplaner, som Idrætsforbundet og specialforbundene skal opstille inden for idrætten.

Det vil være umuligt med den plads, der er til rådighed her, at komme ind på alle de forhold i samfundet og dets udvikling, der vil kunne få betydning for idrætsudviklingen i den næste halve snes år. Men at udviklingen i samfundet vil afspejle sig i idrætten og dens vilkår, er der ingen tvivl om, for idrætten kan ikke betragtes som en bevægelse uden forbindelse til det omgivende samfund. Idrætten i dag ses som en del af samfundsmønsteret, og hvis dette mønster ændrer sig, vil det få betydning for idrætten.

Idræt 80-udvalget har derfor også fokuseret ret indgående på samfundsspørgsmål. Der kan peges på forhold som ændring i befolknings-tilvæksten, som p. gr. a. et stærkt faldende fødselstal gennem 70'erne har været mindre, og som ifølge prognoserne vil gå helt i stå, ændringer i aldersfordelingen i befolkningen, der ifølge prognoser frem til år 2010 viser et markant fald i aldersgruppen 0-14 år og en kraftig stigning i gruppen over 60 år (se fig. 1 + 2), ændringen i det almindelige familiemønster, idet befolkningens lyst til at stifte familie siden 70'erne er undergået store forandringer (se fig. 3), udviklingen i kvindernes erhvervsdeltagelse, som eksploderede i 50'erne og 60'erne, en udvikling som vil holde sig (se fig. 4), og som vil påvirke familiemønsteret. Der kan endvidere peges på beskæftigelsesforholdene, hvor der om 10 år antages at være lige så mange arbejdsledige som i dag, ca. 300.000 (se fig. 5), ændringer i den almindelige arbejdstid og dermed fritiden, for slet ikke at tale om ændringer i de økonomiske forhold.

Fig. 1

Befolkningens fordeling på alder fra 1930-1980 og prognose frem til 2010.

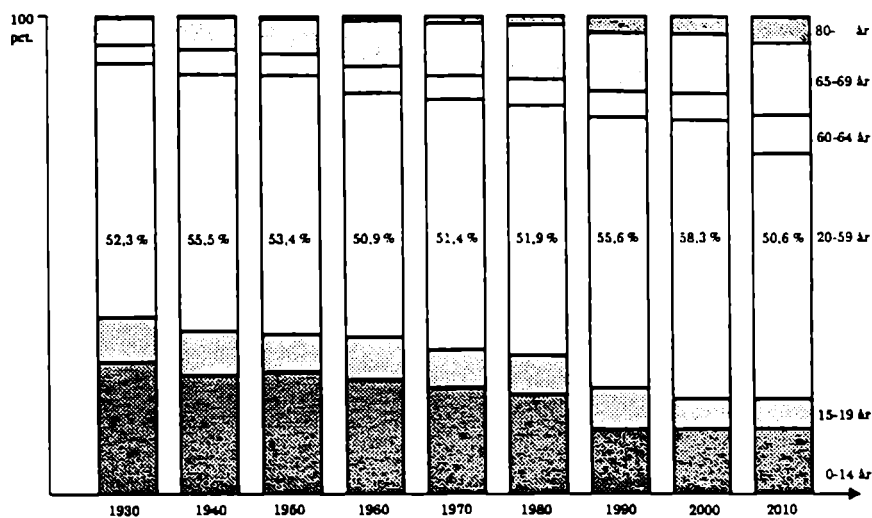

Fig. 2

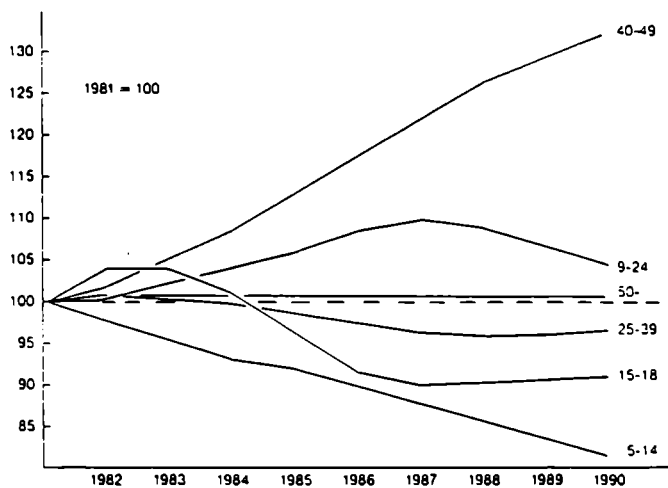

Fig. 3

	1920	1940	1950	1960	1970	1980
	—————procent—————					
15-19 år	1	2	2	3	2	0
20-24 år	20	26	33	38	41	20
25-29 år	56	62	69	75	78	60
30-34 år	75	78	82	84	89	84
35-54 år	85	86	85	86	91	92
55-59 år	89	88	86	85	90	92
70 år og derover.....	89	88	87	86	88	89
Samtlige.....	62	67	71	71	75	72

Fig. 4

Prognosen for erhvervsdeltagelsen, mænd/kvinder i alderen 15-74 år.

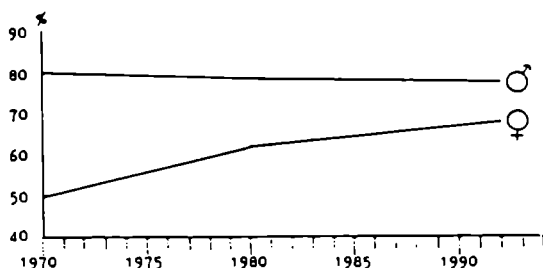

Fig. 5

Beskæftigelse og arbejdsløshed i dansk økonomi 1980, 1985 og 1993 ifølge ST- og BD-prognoserne - tusinder.

	1980	1985		1993	
		ST	BD	ST	BD
1. Beskæftigelsen i den private sektor	1.802	1.757	1.828	1.721	1.937
2. Beskæftigelsen i den off. sektor iflg. BD-prognose (incl. boligben.)	704	804	804	939	939
3. Total beskæftigelse (1+2)	2.506	2.561	2.632	2.660	2.876
4. Totalt udbud af arbejdskraft iflg. BD-prognose	2.685	2.823	2.823	2.937	2.937
5. Arbejdsløshed (4-3)	172	262	191	277	61
6. Arbejdsløshed i procent (5/4)	6,7	9,3	6,8	9,4	2,1

Hvad vil følgen af f.eks. ændringen i befolkningstilvæksten og i aldersfordelingen være, og hvilken betydning kan man tænke sig, det vil få for idrætten. Hvad vil de øvrige forhold betyde.

Der vil være færre i de yngre aldersgrupper og flere i de ældre. Der vil være et stort antal pensionister og arbejdsledige, og det skønnes, at o. 25% af den voksne befolkning vil være henvist til varigt at leve af offentlige ydelser.

Samtidig vil den erhvervsaktive del af befolkningen bl.a. som følge af den teknologiske udvikling gennem kortere arbejdstid og længere ferier få øget fritid, hvor de ønsker nogle behov tilfredsstillet. I det hele taget vil man se, at der i forbindelse med overenskomstfornyelser vil blive lagt mere vægt på krav om øget fritid. Man ved nemlig fra undersøgelser, at en stor del af befolkningen synes at prioritere fritiden højere end arbejdstiden. Kan idrætten ikke komme ind her med tilbud, der kan tilfredsstille forskellige behov om aktiv fritid, f.eks. med nye idræts-tilbud, eventuelt som kombinationer af forskellige idrætter, eller tilbud, hvor idrætten koncentrerer sig om familier, som får mulighed for at dyrke idræt sammen.

Man kan overveje, hvilken rolle idrætten skal spille i det fremtidige samfund, for der er ingen tvivl om, at den vil spille en rolle i samfundet, det gør den allerede i dag. En stor del af befolkningen dyrker idræt under en eller anden form, og alt tyder på, at den stigende idrætsinteresse, som gennem de senere år har vist sig i befolkningen, vil fortsætte.

Idræt 80-udvalgets omnibusundersøgelse fra 1982 viser, at 40% af den voksne befolkning dyrker idræt, og tilgangen til idrætten har allerede vist sig i stigningen i medlemstallet af aktive inden for de 4 landsorganisationer. For Dansk Idræts-Forbunds vedkommende afspejles denne tendens i medlemstallene for 1982 og 1983.

<i>Medlemstal i DIF (aktive)</i>	<i>1982</i>	<i>1983</i>	
under 18 år	650.032	649.389	÷ 0,1%
18-25 år	249.731	253.810	+ 1,3%
over 25 år	486.764	505.218	+ 3,8%

Tallene bekræfter i øvrigt også den tendens, der ses i aldersfordelingen i befolkningen.

Undersøgelser viser, at baggrunden for at dyrke idræt er betinget af idrætsvaner i familie og omgangskreds, sociale forhold, miljø, økonomi og uddannelse, hvor de bedst uddannede og økonomisk bedst stillede

har den største idrætslige deltagerfrekvens. De krav, som disse grupper måtte stille til idrætten om tilbud, der kan tilgodese deres behov, vil idrætten forholdsvis let kunne imødekomme, dog under hensyn til, at de nødvendige ressourcer er til rådighed.

Men har idrætten ikke også en forpligtelse over for de dårligst stillede grupper, de ældre, de arbejdsledige, de dårligt uddannede, de handicappede m.fl. Al den stund idrætten gør krav på at være en del af samfundsmønstret, vil den ikke kunne undslå sig for at beskæftige sig med disse.

Der må ligge en stor udfordring for idrætten her til at søge at skabe forskellige initiativer, der kan få disse grupper med, og forlænge varigheden af den aktive deltagelse ved at gøre idrætsstilbuddet så bredt, at det kan tilpasses ændringer i den enkeltes situation.

Det er klart, at hvis idrætten vil satse på de nævnte grupper, vil det betyde et øget behov for ledere og instruktører, hvoraf nogle vil kunne findes blandt arbejdsledige og pensionister, som vil være velegnede til mange opgaver. Men det er nok tvivlsomt, om idrætten og DIF/specialforbundene i dag er i stand til uddannelsesmæssigt at tage sig af dem. Derfor bør der allerede nu søges uddannet instruktører til sådant arbejde. Det kunne gøres på tværs af specialforbundene og deres idrætter, og er der mulighed for at inddrage fx. de arbejdsledige som ledere/instruktører, vil det være en målgruppe, som bl.a. højskoler kan satse på.

Fra idrættens side må der søges et samarbejde med den offentlige sundheds- og socialektor, og i øvrigt bør idrætsstilbuddene markedsføres specielt rettet mod disse grupper.

Hvis Dansk Idræts-Forbund og specialforbundene går ind i dette arbejde, vil DIF komme til at stå som den idrætsorganisation, der også arbejder med »idræt for alle«.

Allan Jahnsen

Det almene

Om at fortælle

Jeg elsker at høre en god historie. Jeg fortæller historier, fordi jeg har lyst til det, når der altså er nogle, der vil høre på. Gode historier og glæde hører sammen.

I de sidste par år er der talt en del om fortællingens nødvendighed, om at et menneske mister noget væsentligt ved gennem sin opvækst ikke at blive fortalt for. Det mister evnen til at lytte, fantasien får ingen næring, mennesket mister kontakten til den billedverden, som er sjælens udtryk. Det er henvist til at udtrykke tanker og følelser gennem behandler-sproget (mennesket som et socialt tilfælde) eller gennem selvbetraktningens psykologisk/biologiske sprog. Mennesket bliver stresset og splittet af kun at udfolde halvdelen af sine evner – det bliver mål-løst.

Jeg er altså i disse år så heldig, at det, jeg har mest lyst til, anses for meget betydningsfuldt for barnets harmoniske udvikling og den voksnes evne til livsudfoldelse.

Fortællingen er på mode nu. For ganske få år siden var det menneskets rent legemlige udfoldelse, man bekymrede sig om. Det moderne menneskes stillesiddende arbejde – ofte i fastlåste stillinger, dets deraf manglende motion med følgesygdomme af mange slags. Pausegymnastik, motionshold, jogging og alskens firmasport osv. fik en mægtig udbredelse. Idrættens mænd og kvinder kunne glæde sig over, at det, de foretog sig p.gr. af lyst, blev anset for meget betydningsfuldt for barnets harmoniske udvikling og den voksnes evne til livsudfoldelse.

Jeg vover for egen regning en modstilling, hvor tingene er trukket hårdt op for tydelighedens – ikke for virkelighedens – skyld: Hvis et menneske ikke bruger sin krop tilstrækkeligt, svinder musklerne, førligheden nedsættes, det udsættes for øget sygelighed på legemet med sjælelig sygdom til følge. Det bliver lettere handlingslammet, det stivner.

Hvis et menneske ikke bruger sit hovede tilstrækkeligt (i en vekselvirkning mellem forstand, følelse og fantasi), svinder evnen til at skelne, mennesket mister overblikket, bliver dårligere til at udtrykke sig, mister personlighed. Det udsættes for sygelighed på sjælen med legemlige følgesygdomme. Det bliver lettere handlingslammet, det stivner.

I vores kultur har vi satset på forstandsmennesket. I undervisning og fritid. Arbejdsmæssigt er der udviklet et maskinmenneske, som hverken satser på hoved eller krop. Med alt hvad deraf følger.

Nu skal vi altså til, at satse på den del af mennesket, der hedder udvikling af følelse og fantasi, gennem bl.a. fortælling. Det er både godt og nødvendigt, når bare man ikke glemmer forstanden og det kropslige udtryk. Og vel at mærke skaber mulighed for, at menneskeligt arbejde og fritid indgår i en helhed, hvor det hele menneske kan udfolde sig.

Der er lang vej!

Grundtvig udtrykker det sådan:

»Fantasi og følelsen er knyttet til kærligheden, og forstanden til viden. *Arbejde* bliver det til, når fantasi og følelse og forstand går i virksomhed – åndeligt, praktisk, legende og kunstnerisk«.

På Vestjyllands Højskole arbejder vi ud fra dette helhedssyn på mennesket, både hvad angår viften af fagtilbud og inden for det enkelte fagområde.

Jeg underviser i Folkeminder/Folkekultur. Opgaven her er at se sig selv i en slægtssammenhæng og i en historisk sammenhæng. At lytte til traditionen, at forarbejde traditionens stof og skabe selvstændigt udtryk for den. Vi gør det gennem spillemandsmusik, dans, folkesang – og først og fremmest fortælling.

En god historie er en historie, der minder én om grundvilkår for den menneskelige tilværelse. Vi arbejder med trylleæventyr og skæmtehistorier. Tre grundtemaer er der i trylleæventyret: Tro, håb og kærlighed. I fantasiens klangbund af alvor, leg og latter. Det er for håbets skyld, at jeg i disse krisetider satser meget på trylleæventyret. Æventyr kommer af latin: *Eventus* – en begivenhed og *Adventus* – noget eller nogen, der skal komme. Det samme ord som de kristnes advent, der jo er håbets tid om en glædelig begivenhed. Æventyr ender altid godt. Håbet er fastholdt som en nødvendig del af menneskelivet – ligeså nødvendig som det at trække vejret. Og selv om luften er forurenset, må man jo trække den ind alligevel. Hvem ved – måske i en samtidig kamp for at modarbejde forureningen, selv om det ser håbløst ud. Æventyret fortæller, at kampen for overlevelse er fremsynet, kampen for at blive til som sandt menneske; og at hvad man end skal igennem, så vil man sejre til sidst.

Der er ikke tale om nogen letkøbt sejr, og dog er der plads til frelse for os alle sammen. Sjældent er helten den flotte prins, som klarer alle opgaverne. Tit er det et menneske, der er præget af hårdt dagligt slid. Tit er det en mand, der svigter hver gang, han bliver stillet over for en ny opgave. Han tør ikke, er glemsom eller direkte løgnagtig. Ja, helten kan

være helt forstenet, handlingslammet, forhekset og alligevel få sit drømmerige. Da må der en stedfortræder til, som gennem udholdenhed og uselvskhed forløser helten. I skæmteæventyret får helten kongeriget og prinsessen ved at få folk til at le. Han viser folk sandheden om dem selv og afslører falske autoriteter ved at vende tingene på hovedet. Ved groteske overdrivelser. Ja, selv en mestertyv kan på den måde komme i herlighed og anseelse, og det er jo ligefrem umoralsk! Det eneste, som æventyrmennesket fortabes ved, det er *kedsomhed* – at det sover sin tilværelse væk – og *misundelse*. Det første bærer straffen i sig selv. Det sidste medfører en voldsom og ubarmhjertig død.

Når man fortæller en god historie, ophæves tiden som mekanisk tid og stedet som noget geografisk. Tiden bliver min egen tilværelse lige nu, og stedet bliver skuepladsen for de handlinger, jeg må foretage mig for at blive helt menneske. Når man fortæller en historie, bliver den først god, når der er gode tilhørere. Der opstår herved et fællesskab, så man gennem æventyret sammen får udvidet bevidstheden om de muligheder, vi har for at nå frem til vort lykkelige, gennem kamp og forløsning som hele mennesker.

Sophie Nedergaard

Psykologien og folkehøjskolen

»Psykologi er et modefag«. Det var den velkomst, jeg fik, da jeg første gang kom til en folkehøjskole som lærer. Replikken udtrykte en vis skepsis ved dette fag, der ved sin formodede sjælegnaskning var så ufolkeligt, og som dog samlede så mange folk. Det er nu små tretten år siden, jeg ankom, og stadigvæk er faget et modestykke.

Det kan der jo være flere grunde til. Det skyldes næppe, at læreren er særlig meget mere spændende end alle andre. Det må være noget med faget selv, eller snarere folks forventninger til det. Disse forventninger kan man godt få et billede af, man kan nemlig bare spørge, når semestret starter. Svaret er næsten altid: Vi vil gerne lære noget om os selv. Lidt færre siger: Vi vil gerne arbejde med os selv. Ønsket er altså at få rørt ved det ældgamle spørgsmål om, hvem er jeg? Ofte ledsaget af det parallelle: Hvem er de andre? Hvad laver vi her? Her i gruppen eller her i verden? Et udtryk for en ofte stor higen efter at få hørt om noget, der kan udbygge fornemmelserne om, hvordan man fungerer mellem andre. Om andre kan lide én, og om man derfor kan være bekendt også at kunne lide sig selv. Er jeg god nok?

Sådanne spørgsmål har unge mennesker stillet sig selv til alle tider. De hører med til menneskelivet. Det er ikke spørgsmålene, der er noget i vejen med. Det må være måden, de tages op på i psykologien, der forskrækker folk.

Lad os derfor se lidt på, hvad der ofte foregår i psykologiundervisningen rundt omkring på højskolerne. Man ved faktisk noget om det, for der er lavet en undersøgelse om det. Den unge psykologimagister, Simo Køppe, har skrevet en bog om psykologiens formidling i Danmark. Blandt bogens delundersøgelser findes også afsnit om folkehøjskolerne psykologiundervisning. Køppes behandling af emnet støtter sig på besvarelser fra forskellige højskolelærere til et spørgeskema, han havde rundsendt til os.

Af Køppes undersøgelse fremgår det, at de fire dele af psykologifaget, der især behandles, er personligheds-, social- og udviklingspsykologi, samt læren om sindslidelser. Disse felter er for øvrigt de samme som undervisningen centrerer sig om i HF-uddannelsen. Det giver derfor også et godt indtryk af, hvad folk interesserer sig for af egen lyst og videbegærlighed.

Køppe uddyber disse emnegrupper og fortæller, at der ofte undervises i, hvordan kroppen udtrykker sig i samvær med andre (det der hedder kropssprog), og at der kan bruges kreativ dramatik, billedkunst og musik til uddybning. Feltet kan udvides til analyser af grupperes opbygning og funktioner, til spørgsmål om beslutningsprocesser, ledelsesformer og afvigerproblematik. Formen kan være rollespil, interviews eller skønlitteratur, film og TV, egne skuespil eller egne undersøgelser.

Udviklingspsykologien behandler spørgsmål om opvækst, arv og miljø, opdragelse og pædagogik.

Endnu et emne, der interesserer meget, er spørgsmålet om normalitet og sindslidelse, fra almindelige kriser, »dårlige nerver« til neuroser og egentlige sindssygdomme, samt emner som drømme, angst, fejlhandlinger, jalousi og hypnose.

Der er to emner, Køppe ikke nævner, og som måske ikke dyrkes så meget på højskoler. Eller måske er de skjult under andre overskrifter. Den ene er den mere sensi- eller terapiorienterede retning, den anden er betragtninger over psykologi som en videnskab.

Når der laves øvelser i kropssprog, og når der diskuteres leder-afvigerproblematik, når der tales om kriser eller laves rollespil, kan talen meget let glide over i kortere eller længere øvelser, hvor deltagerne prøver at foretage egentlige konfronteringer med hinanden i sådan en slags halvterapeutisk retning.

Måske skyldes en del af den skepsis, man nærer over for psykologien, netop denne side af det. Elever der krænger det inderste ud for hinanden og hører på, at resten af klassen leger sjælelæger. eller en gruppe der flipper ud på en rullemadras og »kommer hinanden ved«. Sensivitetstræning var engang meget omtalt og omstridt.

Jeg er selv ret skeptisk over for den retning. Det er svært at drage grænsen. En elev med en belastet fortid kan måske ønske at fortælle om sine oplevelser, når klassen taler om ungdomskriminalitet. De andre spørger ham ud. Han »udleverer« sig. Det kan også ske ved redegørelse for, hvordan drømme virker. For hvad er mere nærliggende end at tage eksempler frem og undersøge dem. Eller man taler om terapisystemer... Skal vi ikke prøve dem, hva'?

Jeg synes, det er uheldigt, hvis man går for langt ad den vej. Det giver med garanti nogle »skide fede timer« med gode føle-riv til de implicerede. Men der kan sagtens rives materiale op alt for pludseligt til, at det kan gennemarbejdes ordentligt af de pågældende. Det kan give nogle

kedelige ar i sindet. Jeg plejer at sige det sådan, at enhver idiot af en psykologilærer kan sætte følelser igang, men at det er de færreste, der kan styre det, give det retning og få det indoptaget, og især: få det bremsset. Og så skal man lade være. Man skal i hvert fald ikke gøre det til en hel klasse, der har meldt sig til noget andet og kun går med på løjerne, fordi de tror, det er løjer.

Der er en anden tilgang til faget psykologi, som altså ikke så mange højskolelærere har rapporteret til Simo Køppe, og som han derfor ikke har nævnt. Det er anskuelsen af faget som en videnskab, eller rettere – og deri ligger det spændende – som en *gruppe* af forskellige videnskaber. Psykologi er en ung samling videnskaber. Der arbejdes i mange traditioner efter forskellige videnskabssyn. Brydningen i disse syn viser, at mennesket ikke kan beskrives entydigt. Og at forsøgene på at beskrive andre mennesker også viser tilbage til den, der forsøger at beskrive. Mennesket er ikke nogen fastlagt størrelse. Hvor videnskabssynene brydes, ser vi det tydeligt. Det er en spændende side ved psykologien. Der gøres ikke meget ud af den side på højskoler, mens den f.eks. er meget mere indbygget i undervisningen på HF-kurser.

Dette var en lille indføring i, hvad der kan foregå i psykologitimerne. Nu til spørgsmålet om, hvorvidt vi kan have glæde af dette fag på folkehøjskoler. Eller med andre ord: Er der noget i psykologi, som man ikke kan få bedre andre steder, f.eks. i digtning, myte, saga og historie?

Et oplagt svar kan vi give ved at citere indledningen igen: Psykologi er et modefag. Der er en hel del elever, der ikke synes, man kan erstatte faget med noget andet.

Der kan også siges, at psykologitimerne handler om centrale menneskelige grundproblemer. Jeg har nævnt dem før: Hvem er jeg, hvem er disse andre, hvad gør vi her? Der er også andre grundproblemer, der behandles: at vi mødes og skilles, at vi snyder og hjælper, at vi bliver ledere eller afvigere, eller gør os selv til det, at vi fødes, at vi søger en mening, og at vi dør. Hvis dét ikke er højskole, så ved jeg ikke efter tretten år, hvad højskole er.

Men på den anden side kan det igen spørges: Kan vi ikke få dette bedre belyst andre steder? For mig handler dette spørgsmål om forholdet mellem psykologi og litteratur. Jeg er så heldig, at jeg underviser i begge fag, så jeg har ikke noget i klemme. Jeg underviser også i dramatik, og det kan jeg allerbedst lide. Jeg plejer at sige, at der ligger bedre psykologi i dramatiktimerne end, hvor vi har det som fag. Hvad mener

jeg så med det? I dramatiktimerne står vi over for de menneskelige grundvilkår *direkte*, i psykologitimerne taler vi om dem. I dramatikken ser vi, at vi snyder og hjælper, mødes og skilles, klarer ærterne eller får dem i den gale hals.

I litteraturtimerne, hvis vi har trænet os i at opøve vores følsomhed for det, møder vi gang på gang mennesker, der oplever disse ting direkte. Vi lider og ler med dem. Hvis vi er følsomme nok. Ellers keder vi os bare, men det kan vi også gøre i psykologien.

Litteratur og dramatik handler om det enestående, om noget der sker NU (med Hamlet for små fire hundrede år siden eller med en gammel græker fra oldtiden, det gør ingenting). Om det der går på tværs af alle de lovbundetheder og regler, som man er nødt til at behandle i psykologien. Selve faget som videnskabelig disciplin skal handle om regler og lovmæssigheder, dybest set om det, som gør os ens. Det er en videnskabsnatur, at den skal opstille grundtyper og regler, eller bliver det kaos. Regler for udvikling og fejludvikling, regler for årsager til afvigelser eller sindslidelser osv. osv.

Jo mere reglerne betones, jo tommere bliver menneskesynet, også selv om man kan pege på, at reglerne er af meget forskellig art de forskellige psykologiretninger imellem. Og jo mere man tømmer mennesket for mystik, jo kedeligere bliver faget. Eleverne fatter det lynhurtigt. Freud og Eriksons udviklingsmodeller, Maslows behovspyramide, nej hvor de gaber vellystigt.

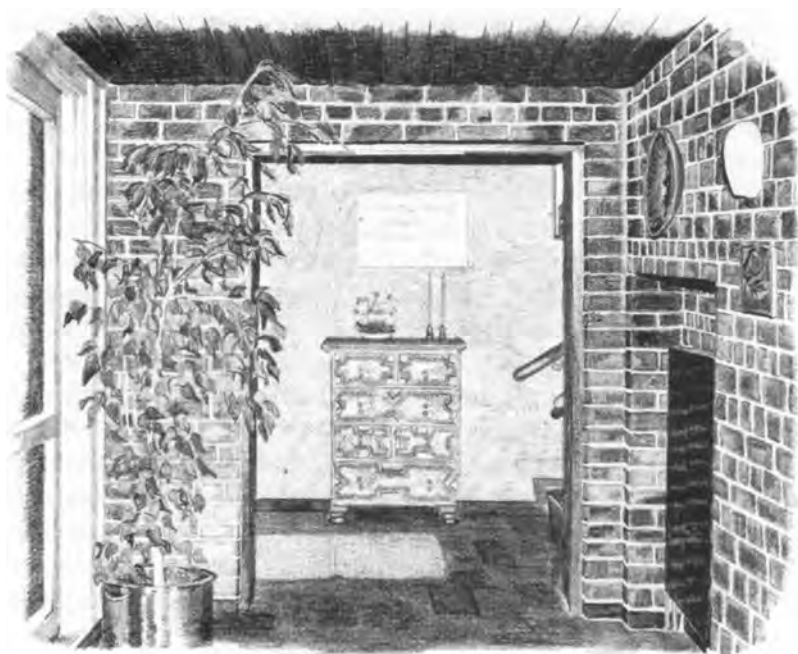
Hvad kan man så gøre. Jeg synes, man skal nærme psykologien til litteraturen, til de gode og onde og medrivende historier, der kan fortælles om os og af os. De historier, der får os til at føle, at det sker med OS, ikke med en eller anden afvigergruppe: børn kriminelle eller sindslidende. Og at det sker NU, på samme måde som det sker lige nu i den gode bog og det gode skuespil.

Læsning af en beretning fra en narkoman eller en, der har været indlagt med en tung sindslidelse, er ofte fascinerende af denne grund: Tænk, føler det menneske virkelig sådan? Hvor er det anderledes end, hvad jeg selv føler. Eller: Uha, som det ligner. Her får vi – som i litteraturen – et billede udefra, som vi måler vort liv mod. Det kan også ske i rollespil, hvor en elev kan lære meget om sig selv og sine grænser ved at spille alkoholiker eller alkoholikerkone. Lære meget om sig selv og sine grænser, vel at mærke uden at granske egne navler. Lære om sig selv ved at se på noget, der netop ikke er én selv.

Der er mange muligheder for dette i psykologitimerne. Også gode muligheder for at sådanne oplevelser vil få folk til at ile til biblioteket for at lære mere. Fra bogen tilbage til situation igen, og tilbage igen. Denne glæde ved at lære, som højskolen bygger på.

Hvis man kan summe folkehøjskolens virke op i en enkelt sætning og hævde, at den lyder: Kom venner, skal jeg vise jer verden! ...Ja, så er psykologi egentlig slet ikke uvæsentligt, netop på en højskole.

Finn Abrahamowitz

En livsform på retur

Kampen om at få arbejde er blevet brutal og asocial, mener dr. phil. Ole Thyssen. Lønarbejdet som livsform er på retur, og fagbevægelsen er blevet en lus mellem arbejdsgiverne og de arbejdsløses nye proletariat. Kronikøren varsler en anden livsform, hvor det er en befrielse at få alle i arbejde, men også at alle arbejder mindre og foretager sig nyttige ting.

For et par hundrede år siden smadredes en livsform, som havde *håndværket* i centrum. Bøddelen var industrialiseringen, som med en helt upersonlig brutalitet vendte op og ned på alle samfundets forhold. Boligen blev adskilt fra arbejdspladsen, køn og aldersgrupper blev adskilt, og arbejdet blev stadig mere specialiseret. Langsomt opstod en ny livsform, som havde *lønarbejdet* i centrum.

Nu er lønarbejdets livsform på retur. Denne gang er bøddelen den nye informations-teknologi, som med samme upersonlige brutalitet erstatter det arbejde, mennesker plejer at udføre. Også nu er den tekniske dynamik ved at vende op og ned på alle forhold.

Det er et tegn på rigdom, at stadig færre behøver at arbejde. Det kunne være en befrielse, at maskinerne overtog det arbejde, som tit er blevet kaldt for monotont, stressende og sundhedsfarligt. Også fagforeningerne burde være glade for, at lønarbejdet skrumper ind. Er det ikke gennem lønarbejdet, man bliver misbrugt? Og er det ikke fagbevægelsens gamle ideal, at arbejdstiden skal nedsættes?

Lønarbejdets forsvinden modtages imidlertid ikke med glæde, men med panik. Alle kæmper desperat for, at *de* i hvert fald kan beholde arbejdet, uanset om det så er kollegaen som ryger. Spørgsmålet er, om nederlaget for den livsform, som har lønarbejdet i centrum, kan forvandles til triumf.

I tidligere samfund dyrkede man ikke arbejdet med samme religiøse iver som nu. Både antikkens og middelalderens elite følte sig højt hævet over at arbejde for penge. Deres *arbejdsfrihed* var baseret på, at slaver eller de lave stænder udførte det sure slid. Hvorfor siger vi ikke, at vi nu kan lade maskinerne være de »døde slaver«, så vi alle kan nærme os arbejdsfriheden? Hvorfor dyrker vi det lønnede arbejde som gjaldt det livet?

Sagen er nok, at vi er bundet til lønarbejdet med en lænke, som ikke klirrer. Det er ikke blot et spørgsmål om holdning. Den verden, vi lever i, har det lønnede arbejde som sit centrum.

Opdragelsen til lønarbejdet starter tidligt. Den begynder hjemme, hvor man lærer at spise pænt og tale pænt. Det første lærestykke i, hvad autoritet er, sker i barndommens mørke. Opdragelsen fortsætter i skolen, hvor man som en anden lønarbejder får flækket sin dag i en arbejdstid og en hjemmetid. I skolen lærer man nok at regne og tale tysk, hvis det går højt. Men man lærer først og fremmest at passe *tiden*. Hvis man keder sig, skal pinen holdes ud til klokken ringer. I dagens små absurde bidder à 45 minutter lærer man, at ens egen lidenskab ikke betyder noget. Det er tiden som tæller.

Det er en nyttig lektie, hvis man skal have et lønarbejde. Det er en katastrofal lektie, hvis lønarbejdet er på retur. Når tidstvungen kun gælder få timer, bliver det afgørende, at man *selv* kan lægge tiden til rette. Det kræver lidenskab. Men i skolen forsvinder lidenskaben.

I stedet dukker lidenskaben op som begær efter at forbruge. Når arbejdet er færdigt, kommer fritiden, hvor vi skal være os selv. Men fritiden er blevet forvandlet til forbrugstid. Den kræver kostbart grej. Og skal man købe fritidens udstyr, skal man have penge. Og skal man have penge, skal man have arbejde. Så enkelt er *det*.

Også den måde, vi bor på, binder os usynligt til lønarbejdet. I de små boligatomer skal man være sammen uden at have fælles opgaver at være sammen om. Det giver en tæt atmosfære i det snævre af alle fællesskaber, kernefamilien. Atmosfæren bliver næsten kvælende, hvad enten man elsker eller hader hinanden eller bare går hinanden på nerverne. Så vi flygter lettet fra familiens klaustrofobi til det saglige og upersonlige fællesskab på arbejdspladsen. Men arbejdet udmarver. I løbet af dagen bliver vi udslidte og flygter sårede tilbage til familiens staldvarme. Og så starter det forfra. Vi kan ikke være sammen med vores elskede i døgn drift. Familiens rum er for private til at kunne tage imod det arbejdsløse liv. Men vi kan heller ikke arbejde hele tiden. For at føle at vi er hele må vi, sært nok, være splittet mellem hjem og arbejde.

Om det så er kærligheden, så knyttes den i det dunkle sammen med arbejdet og pengene. Ikke kun fordi kærlighed er hårdt arbejde. Også fordi vi har lært, at vi skal sige det med blomster, og at kun guld giver varig glæde. Vi arbejder som gale for at kunne leve op til de forbrugsideal, som omhyggeligt er blevet plantet i os. Det er gennem for-

bruget, vi måler, om vi er gode nok og elsker hinanden. Det er pokkers dyrt at være forelsket. For når man er forelsket, skal man spendere og gøre sig lækker.

Og hvis Romeo og Julie så ender med at flytte under samme tag og måske kun kan få en ejerbolig, så klapper fælden. Så skal der knokles for prioriteterne, og så er det en katastrofe, hvis arbejdet forsvinder.

Arbejdsløsheden er en forbandelse, fordi alle *mellemgrupperne* mellem det lille hjem og det store samfund har været under opløsning. Tidligere var politik og kunst og sport og religion levende integreret i ens hverdag og i ens lokale miljø. I dag er de forvandlet til underholdning, udført af professionelle og betragtet på TV-skærmen. Hvis man selv er aktiv som amatør, er det uden alvor. Det er en hobby, man ikke kan fylde sit liv med. Vores byer er ikke steder, hvor man kan være sammen, medmindre man skal arbejde eller købe.

At være normal er at *have* arbejde. Overalt strømmer kravet om arbejde frem, både som et krav om identitet og et krav om penge. Derfor er arbejdsløsheden en trussel. For hvad skal vi så lave? Og hvad skal vi så leve af?

Kampen om at få arbejde er blevet brutal og asocial. *Personligt* giver det god mening at få et fuldtidsarbejde. Det er løsningen på mange problemer. Men *kollektivt* er det blevet asocialt at kræve fuldtidsarbejde. For hver som arbejder på fuld tid er der en anden som bliver arbejdsløs. At have et arbejde er blevet et privilegium.

Det har sat fagforeningerne i en pinefuld situation. De er vant til, at modsætningen gælder arbejdsgivere og lønarbejdere. Det gør den stadig. Men situationen er blevet kompliceret af, at fagbevægelsen er blevet forfremmet til at være samfundets sergenter, mens de nye menige er alle de arbejdsløse, invalidepensionisterne og folk på efterløn og varig bistand. Det er det nye proletariat. Fagbevægelsens krav om solidaritet bliver anløbne, når de kun gælder dem i forbundet, og når forbundene går på rov hos hinanden. Så kan fanden tage de sidste.

Fagbevægelsen kan ikke lade de arbejdsløse arbejde på deltid for den støtte de får. Det ville sætte den faglige kamp årtier tilbage og skabe et nyt lavtlønsproletariat. Den kan ikke slække på kravet om fuldtidsarbejde. Og den kan heller ikke få det til at lyde rigtig overbevisende, når den kræver solidaritet med samfundets svage.

Fagbevægelsen står som en lus mellem to negle. Det nye proletariat har forvandlet billedet. Fagbevægelsen opdager, at den nok har

modsatte interesser i forhold til arbejdsgiverne. Men den har også fælles interesser. Begge parter lever, på hver sin måde, af arbejdspladser.

Stivheden i vores arbejdssystem giver et idiotisk alternativ mellem fuldtids arbejde og fuldtids ledighed. Det ville være en befrielse at arbejde mindre. Det ville være en befrielse at få alle i arbejde.

Den officielle løsning på arbejdsløsheden hedder stadig arbejde. For fem år siden hævdede den engelske økonom Edward Goldsmith, at hvis industrien skulle opsuge de ledige hænder, ville det kræve en vækst på 30 procent i 10 år. Det var vildt, men der var stadig en positiv sammenhæng mellem investeringer og arbejdspladser. I sin nye bog, *Paradisets veje*, citerer André Gorz en tysk økonom, F. Vester, for nogle langt mere enkle og foruroligende tal.

Vester beregnede i 1976, at hvis man mellem 1955 og 1960 investerede 100 milliarder DM i tysk industri, ville det skabe 2 millioner arbejdspladser. Men hvis man investerede det *samme* beløb mellem 1970 og 1975, ville det ikke skabe, men *fjerne* 500.000 arbejdspladser. Og udviklingen har ikke stået stille siden da. Investeringer er ikke længere en kilde til arbejdspladser. Vi kan ikke ved at »få hjulene i gang« få folk i arbejde. Lige så lidt som landbruget kan industrien eller service-sektoren skabe de nødvendige arbejdspladser.

Det gør det anstrengt at tale om *arbejdsløshed*. Selve ordet forudsætter, at der kan skabes arbejde. Men det er heller ikke muligt at tale om *arbejdsfrihed*. Så længe alle samfundets værdier danser omkring det lønnede arbejde, så foretrækker de fleste arbejde fremfor at være uden arbejde. Uanset hvor kedeligt arbejdet er.

Stadig flere mennesker presses ud af arbejdsmarkedet. Stadig flere oplever, at lønarbejdets værdier er blevet ubrugelige. For dem er navlestrengen mellem arbejde og forbrug skåret over. Det er på en vis måde et tegn på rigdom. Men på grund af vores binding til lønarbejdets livsform har vi forvandlet denne rigdom til social elendighed. Der går endnu et skår i solidariteten. De udstødte er henvist til selv at gøre deres sure eller søde erfaringer med en ny livsform – et liv uden arbejde.

Hvis John Ford aflønnede sine arbejdere godt, kunne de købe hans biler. Men en robot, som er langt mere effektiv end en arbejder, kører ikke i bil. Problemet for erhvervslivet bliver, hvordan det kan sikre afsætningen, når stadig mindre arbejde producerer stadig flere varer. Arbejdstiden og arbejdslønnen bliver ubrugelige som fordelings-redskab.

I stedet må de mennesker, som bliver gjort overflødige af den nye teknologi, på én eller anden måde beskæftiges og på én eller anden måde aflønnes, så de kan aftage produkterne. Dybest set bliver borgerlønnen en økonomisk nødvendighed. Men både stat og erhvervsliv vægrer sig ved at acceptere, at den gamle alliance mellem arbejde og forbrug er truet af skilsmisse. De foretrækker at bevare lønarbejdet i stadig mere forældede og kunstige former. Både de som arbejder og de som er arbejdsløse er under kontrol.

Borgerløn er en trist sag, hvis den bare er en forenklet måde at give bistand til alle dem, som ikke kan få arbejde, men som anstændigvis må holdes i live. Borgerlønnen er en befriende sag, hvis den kan sikre en jævn indkomst både når man arbejder og når man laver andre ting. For øjeblikket giver en 8-timers arbejdsdag i 40 år et arbejdsliv på 80.000 timer. Hvis der om nogle år kun skal arbejdes 20.000 timer, så kan disse timer smidigt fordeles over hele arbejdslivet, uden at ens løn bliver mindre. Så kan man afbryde arbejdet og rejse eller uddanne sig eller være hjemme.

Vi står over for det valg, om vi vil bevare lønarbejdet i stadig mere kunstige former, efterhånden som dets økonomiske grundlag skrider. Lønarbejde er kontrol. Erhvervslivet kan se sin fordel i, at den private ejendomsret bevares inden for en kunstig kapitalisme, som smelter sammen med en autoritær stat. Forlænget skolegang, militærtjeneste og samfundsarbejde kan blive den *politiske* redning for det lønarbejde, som ikke længere har et *økonomisk* fundament.

Man kan også forestille sig, sådan som Ivar Nørgaard gør det, at aktiviteter, som hidtil har været frivillige, bliver forvandlet til lønarbejde. Så skal man aflønnes for at være sportstræner eller spejderfører eller for at tage sig af børn og gamle. Selv det hårde arbejde, som foregår under dynerne, skal formentlig aflønnes. Den totale prostitution skal have lov til at brede sig. Det vil føre til et gennemkontrolleret samfund.

Den anden mulighed er, at vi tager konsekvensen af, at den livsform, som har lønarbejdet i centrum, er på retur. I stedet for at ville bevare alting som det er nu, kan vi undersøge om nederlaget kan forvandles til en triumf. Det kan det, hvis det nødvendige arbejde deles solidarisk – en deling som bliver så meget lettere som stadig mere arbejde bliver banalt. I den frie tid efter arbejdet er der stadig arbejde at gøre. Men det er et personligt og selvvalgt arbejde i de politiske og faglige og kulturelle og

sportslige grupper, man finder vigtigt. Ikke blot som »beskæftigelse«, men som ting der skal gøres for deres egen skyld, hvad enten man får penge for dem eller ej. Det er en lektie, som mange græsrodder allerede har lært.

Det ville være en kulturrevolution. Det ville forvandle vores boliger og skoler og byer og forbrugsvaner. Det vil frisætte umådelige mængder af energi, som nu er bundet i arbejdets og privatlivets fattige former.

De stærkeste af de arbejdsløse kan selv skabe deres grupper, som giver fællesskab og identitet. De svageste kan ikke. De er hjælpeløse i et samfund, som afviser dem. De har kun deres bistand at miste. Allerede nu er der en voldsom gensidig mistro mellem dem som har arbejde og dem som er uden arbejde. Det danske samfund er blevet så nervøst, at jeg i bange øjeblikke let kan forestille mig, at en behændig demagog kan sætte vilde og asociale lidenskaber i skred.

Det er derfor påtrængende nødvendigt, at der findes en værdig og solidarisk løsning på arbejdets problemer. Selv om det kræver indhug i de velerhvervede rettigheder hos arbejdsgivere og fagforeninger.

Ole Thyssen

Det musisk/kreative

Nogle tanker om de musiske områder

»Skolen skal ikke gøre oplysning eller sig selv, men livets tarv til sit øjemed – tage livet som det er – og kun stræbe efter at oplyse og fremme dets brugbarhed«.

Tanken er formuleret af Grundtvig for over hundrede år siden, men er i dag mere aktuel end nogensinde før.

Vi står på trods af vore politikeres stadige udtalelser om højere beskæftigelse på overgangen til en ny tilværelsesstruktur. En struktur, der stiller krav om udvikling af et nyt normsæt, som ikke sætter begrebet »arbejde« traditionelt betragtet, så højt som i dag. Fremtiden vil blive præget af en stadig støttere rådighedstid for den enkelte.

Skolen skal »vække de unge til større idealer end de materielle, der ligger lige for deres næse«. (Grundtvig igen)

Det er ikke mål, der kun nåes gennem specifikke kompetencegivende fag, men i højere grad gennem de, der kunne kaldes følelsesområderne. De områder der i sidste instans hverken kan måles eller vejes. I de områder, hvor der ikke findes facitlister over, hvad der er rigtigt, og hvad der er forkert. De områder, hvor den enkelte gennem fravalg i en uendelig række af muligheder finder den løsning, der er af værdi for finderens.

Vi har indenfor forholdsvis få år set situationen forandre sig radikalt. Fra fuld beskæftigelse og god samfundsøkonomi til den ny situation, hvor ca. 300.000 mennesker til stadighed må opleve, at de er »unødvendige«, og sammenholder vi det med det faktum, at vi stadig opdrages til, at menneskets vigtigste funktion er at materialisere sig gennem arbejde – lønarbejde, skal det give kvaler. Der trædes i vande, og uddannelse prioriteres højere end nogen sinde. De store forbedringer, som indførtes i skolerne, mens penge og beskæftigelse ikke var noget problem – de musiske fagområder – må i dag se sig stillet i skammekrogen til fordel for de kompetencegivende fag, og kompetencegivende fag er i denne forbindelse fag, som er adgangsgivende til mere uddannelse – til arbejde. – Hvilket arbejde? Og lægger vi dertil de stramninger i antallet af uddannelsespladser og den dermed øgede konkurrence i toppen af skolesystemet, må vi konstatere, at alle indførte forbedringer

har lidt ynkeligt skibbrud. Den sorte skole. Der er lagt alt for stor vægt på uddannelse, som den sande vej til lykke.

Og den holder ikke. Kommer vi ikke til andre værdinormer end de nugældende, hvad angår uddannelsens sammenhæng med god økonomi som det attråværdige, vil vi opleve at stå med den højest uddannede almue, som ved alverdens ting, men som ikke er i stand til at leve deres egen tilværelse. Den kan se alle mulighederne, men vil ikke kunne finde nogen løsning. Den vil være fanget i sin kolde viden.

Vi må holde fast i den erkendelse, at de musiske områder er en så vigtig del af den menneskelige natur – det er drømmen, legen og håbet. Vi står i stor fare for, som menneske, at miste muligheden og evnen til at identificere os med det vi gør. Vi er ved at gøre andres forventninger til os til egne mål. Og skal vi ud af det, må vi tiltage os mod til ikke at gøre, som det forventes. Det er omvurdering – det er kunst – og det er livsvigtigt.

Derfor skal vi arbejde med disse udtryksområder og gøre dem til en naturlig del af vores tilværelse. Gøre det til en måde at leve på. Lære at leve og virke uden sikkerhed for, om tingene vil lykkes. Blot må det ikke gøres ud fra nogle valne forestillinger om, at det løser alle identifikationsproblemer, jeg vil ligefrem tro, at det kan skabe problemer, og det skal gøres i dyb alvor, om ikke det skal ende i det rene terapi.

Det er af uvurderlig betydning for den enkelte at få den oplevelse at vokse sammen med sit materiale og på den måde materialisere sine tanker i et billedligt, litterært, musikalsk eller kropsligt udtryk, som hverken er rigtigt eller forkert, men i højere grad sandt. Kommer man så vidt, er produktet af denne proces blevet en slagge på arnestedet – en slagge af kolossal værdi. Det er en vej til vedgåelse af sig selv, som skabende, givende – og levende. Og det er i respekten for sig selv, at respekten for andre har sit udspring. Det er vigtigt.

Peter L. Iversen

Drama i højskolen

For langt de fleste mennesker har det værdi at kunne læse, skrive og regne. Derfor lægger den danske skole uhyre stor vægt på disse færdigheder. Desværre står der ikke samme respekt om menneskets creative værdier. Selv om de på utallige måder betyder meget mere for vores styrke og selvtillid, for vores evne til at eksistere. Det legende barn, som sidder inde i os fra fødslen, betyder meget mere end dygtighed i nogle skolefag. Det barn skal holdes i live, gro og blomstre for at vi kan få et godt liv med kvalitet i. Dets trivsel betyder alt for vores evne til at fungere mentalt og socialt.

Eftersom højskolen står som den store mulighed i vort skolesamfund for at give det legende barn impulser og vilkår, er det ikke unaturligt, at den i disse år forsøger sig mere og mere i rollen som *musernes legeplads*. Der synges og danses og laves musik og drama som aldrig før i den danske folkehøjskole. Der arbejdes med kroppen og stemmen. Fantasien får vinger og sjælene flugt, livsglæden prises i spil og projekter, det viser sig, at langt, langt de fleste både kan og vil elske med muserne.

I dramaet mødes de alle: lysterne, bevægelserne, drømmene, musikken, rytmerne, latteren og gråden, alle de elementer, som renser os for de ophobede problemer og dagligdagens fortrædeligheder. I dramaets trylleri er så meget af det forbudte tilladt: At skabe sig, klæde sig ud, pjatte, lege, bruge kræfter, svede, blive rød af hede og ophidselse, skrig og trampe, gøgle, klovne og være tragisk. Dramaet er på en måde det strukturerede karneval, hvor lidenskaberne er tilladt, og rusen får en mening ud over sin egen oplevelse.

I højskolen kalder man den slags: DRAMATIK – ja, det gør man ikke bare i højskolen, overalt i skolesamfundet – selv om ordet *dramatik* i virkeligheden dækker over det, man spiller på et teater. Men pyt med det, sproget har mange spændende måder at udvikle sig på, og det vigtigste er nu engang, *hvad* der sker, og *hvordan* det sker. Og det er ikke al dramatisk udfoldelse, som i sig selv er godt. Hvis dramatikken blot bliver til kaos, eller endnu værre til noget, som man skal have, blot fordi det er moderne, og sådan gør man alle andre steder, er der en nærliggende fare for, at de gode intentioner forvandles til deres bagdel. Der skal indsigt, omhu, tålmodighed og erfaring med mennesker til det arbejde.

Mennesker er meget forskellige på de indre linier. Og i dramatikken kaldes det indre liv meget tydeligt frem. Derfor må man altid sikre sig, at man arbejder i overkommelige gruppestørrelser. Alt efter lærerens rutine og projektets ambition må gruppen ikke være større end 12-15 deltagere. Som lærer skal man have en uhyre koncentration – og forlange en tilsvarende koncentration – og hele tiden lade sin radar svinge rundt, for at kunne støtte, gribe ind og registrere det, der sker hos den enkelte deltager. Hvad den ene krop gør med lethed, gør den anden ikke, hvad den ene stemme udtrykker rent og præcist, kan den anden ikke.

Begynd altid med en opvarmning, dans til musik, tag hinanden i hænderne, skab en kollektiv fornemmelse af at gøre noget sammen. Langt de fleste dramalærere lader kun kroppen varme op, glemmer helt, at stemmen er en vigtig del af kroppen. Sørg altid for, at en hvilken som helst kropslig øvelse ledsages af lyd. Prøv at komme igennem de fleste større muskelgrupper og frem for alt leddene hurtigt og elegant. Forlang en investering i hver øvelse. Kroppen skal op i arbejdstemperatur fra de sædvanlige 37° til arbejdstemperaturen på 38°. Hep den dovne op, giv den energiske ømhed, så energien også bliver til følsomhed. Lad opvarmningen gå i forskellige omdrejninger, improviser fra gang til gang og i de enkelte øvelser. Det mekaniske og stereotype er døden for al dramatik. Øg gradvis kravene, opbyg kun gentagelser ved at skærpe sværhedsgraden. Vær præcis med detalillen, tillad ikke slaphed. Afspænding og slaphed er ikke det samme.

Man kan med stort udbytte arbejde med mime. De fleste kan godt lide at udtrykke sig uden ord. Opbyg små handlingsforløb, lad endelig eleverne selv komme med ideer til en mimisk skitse. Spil for hinanden, lad kammeraterne gætte mimens tanke. Tænk på, at der er en artistisk dimension i mimen: At tanken skal understreges, gerne med det ,der i fagsproget kaldes *tok*, hvilket vil sige en kontraktion af hofte, mave eller brystkasse ved overgange og skift. Der er visse stilkrav i dramatikens mange former, som man med udbytte kan udnytte.

Et grundlæggende træk ved al dramatik er, at man påtager sig en *maske*. Ikke nødvendigvis en konkret maske. En figur, et ansigt, et kostume kan være en maske i denne betydning. Bag masken er alt tilladt. Derfor ligger dramatikken så tæt op ad legen. Bag masken kan alt få lov at blomstre, som knap nok anses som en spire ellers. Masken giver frihed til at sige det uudsigelige, masken er både skjold og våben,

masken er den gnistrende dåseåbner. Som i al god dramatik kan den styre vejen for alvoren ved at lukke op for humoren.

Når man arbejder med en gruppe skal der være tid til *behagelighedens princip*, til de vegetative øjeblikke. En god vej at gå vil ofte være at lade fingrene og hænderne mødes med muskler og hud, altså *berøringen* af hinanden. Vi danskere er frygtelig krops- og berøringssky, men utallige spændinger kan let og smertefrit opløses med en gang massage eller en større kollektiv knusetur. Respekter individuelle blokeringer, men lad dem ikke blokere det fortløbende arbejde med at massere blufærdigheden. Det er en hypersart balancegang, hvor man ofte bliver forbløffet i sine forventninger, idet traditioner og vaner i den enkelte ofte får sit stærkeste udtryk netop på det punkt. Hvis man ikke har *feeling*, *indlevelsessevne*, skal man vare sig. På den anden side må man også sætte sin styrke ind her og tro på, at forandringer ikke uden videre skabes ved eftergivenhed og overdreven hensyntagen. Vi kender alle den danske angst for fasthed, vi tipper hellere over i medynk og klæbrig tolerance end tager en konflikt for at rykke hinanden nogle skridt videre.

Ligesådan med *åbenheden*. Hellere ud på gulvet end snak! Vi kan være åh, så åbne i vores snak, men ofte dækker de mange ord over reel afmagt og standhaftig selvbeskyttelse. Den største åbenhed opstår med sveden og fryden ved at hengive sig. Erotikken og dramatikken er brødre og søstre i kødet og ånden. Skab åbenhed ved at skabe, være i aktivitet og lad snakken tumle sig på andre tidspunkter.

At improvisere er som vandet til møllen. Improvisationen har energien i sig, tankens impulser forløser sig i det spontane og bliver til handling. *Alle* kan improvisere, måske ikke sådan lige med ord, men i hvert fald med kroppen og stemmen. Den professionelle kunstner har improvisationen som en hel nødvendig del af sit håndværk. Helt nede i underbevidstheden hentes den og provokeres frem af enten vilje, kombinationsevne eller en bestemt psykisk tilstand. Og gennem improvisationen kan man rejse et forløb, en sang, en sketch, et skuespil, en aktion, lave et situationsspil. Og man kan/skal tvinge sig til at opsamle improvisationens udtryk og fastholde den i enten hukommelse eller på et stykke papir, allermindst i stikordsform. På den måde kan man via improvisationen komme til en tekst, som er gruppens helt egen, et fællesskab vil naturligt opstå om det, som er kommet indefra.

Som regel er man nødt til at skyde sig ind på et tema, hvis man vil arbejde med et produkt for øje. Om man vil koncentrere sig om proces-

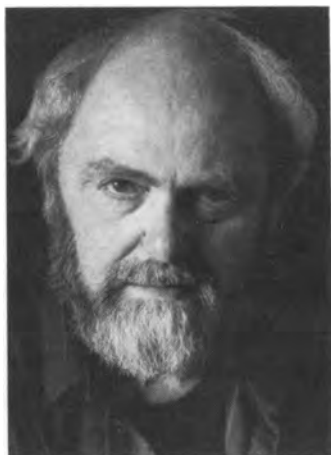
serne eller et produkt til aflevering for et publikum må afhænge af temperamenterne. Men under alle omstændigheder kan det betale sig at samle sig om et emne. Og her gælder det om at være omhyggelig med at samle alt det stof og alle de ideer, som melder sig ved *første tanke*. Gå lige på, tro på fantasiens evne til at barsle umiddelbart og dens evne til at samle sig. Denne fase er vigtigst, for det er her, man har chancen for at alle kan føle sig med, alle er lige meget værd, når der skal undfanges!

Som i sporten ligger der i dramaet et gran af konkurrence: Kapløbet med sig selv og med de andre. Det er for så vidt ikke underligt, at jalousien er et af de mest dominante træk i den professionelle teaterverden, afsættet fra de andre er næsten en livsbetingelse, men i en drama-gruppe bør det være anderledes end i det professionelle rotteræs. Vær i beredskab og tal konkret om fænomenet, hvis det stikker sit hoved frem. Den slags har som så meget andet her i livet godt af frisk, saltet havluft. Konkurrence er ikke i sig selv af det onde, men det *kan* gøre ondt.

Når man beskæftiger sig til daglig med dramatik springer kontrasten til den industrialiserede kultur meget hårdt i øjnene. De unge bombarderes massivt af den multinationale kunst, som er mere kunstig end kunstelskende. Men på trods af de utroligt stærke påvirkninger viser det sig gang på gang, at der er liv i den danske sjæl – endnu. Dramatik i højskolen er nok det sted, hvor sjælen kan springe højst, længst og hurtigst i det her samfund. Barnet kan flyve, men ikke hvis det får stækket sine vinger. Det vil det få, hvis vi ikke passer på.

Niels Andersen

Om Albert Bertelsen

Maleren Albert Bertelsen har tegnet forsidemotivet på nærværende årsskrift. Det er en billedmagers karakteristisk af hovedområderne i vort højskolearbejde, det idrætslige og det almene.

Albert Bertelsens motivverden er mennesker og natur. Ofte er hans personskildringer opstået ud fra erindringsstof fra barndommen, fra en tid hvor man kendte til originaler – og hvor man tålte dem . Disse »huskeportrætter«, som Albert Bertelsen kalder dem, møder vi bl.a. i hans illustrationer til genfortællinger af folkemindesamleren Evald Tang Kristensens sagn og eventyr.

Men Albert Bertelsen er først og fremmest naturens poetiske mellemmand. Det nordiske landskab optager ham. Færøerne og Norge. Fjelde og fjorde. Han maler billeder så sansemættede, at man får lyst til at »træde ind i dem« og bevæge sig ud i landskabet. Præget af en dyb og stemningsfuld ro, en samtidighed af styrke og stilhed, der i særlig grad er nordisk.

Albert Bertelsen er repræsenteret på adskillige museer i Danmark og Skandinavien.

Hans Lauge Petersen

På næste side er gengivet et træsnit af Albert Bertelsen. Motivet er fra Færøerne og tilbydes årsskriftets læsere. Oplaget er *kun* på 30 eks., nummereret og signeret af kunstneren. Billedets mål er 40×35. Prisen er 250 kr., og overskuddet af salget tilfalder »Kunsthonden« på Den jyske Idrætsskole.

CCCCC-6-2-11-11-83-

FANBERG (2000)

Årets gang

Årets gang!

En beskrivelse af et år må nødvendigvis blive refererende og på visse punkter overfladisk. I et højskoleforløb er der næppe to dage, der er ens. Mange mennesker færdes i vore bygninger. For elever og medarbejdere kan det give inspiration, men ind imellem også ulemper og irritation.

Højskoleholdet 1982/83:

De sidste fire måneder af vinterskolen forløb stort set planmæssigt. For mange blev turen til Beitostølen i Norge vinterens højdepunkt. Vejret var fint, og de fleste elever »fik et godt tag på« skifærdighederne. Medvirkende hertil er de gode faciliteter, skiterrænet lige uden for døren, gode skilærere m.v., således at eleverne helt og fuldt kan koncentrere sig om: *at opleve*.

I slutningen af januar måned havde vi besøg af organisationerne VAGU og VASG&I fra Vejle Amt, der oplevede et døgn på højskole. 200 gæster var her, og lærere og elever, køkkenpersonale m.v. ydede en stor indsats for at give disse mennesker en positiv oplevelse af Den jyske Idrætsskole.

I en week-end i februar var en del af vore elever med i Århus og Sønderborg til boldspil- og svømmestævne sammen med andre højskolelever fra de øvrige gymnastik- og idrætshøjskoler. Det var dejligt at overvære den positive og afslappede stemning, der prægede de idrætslige begivenheder og samværet såvel i pauser som om aftenen. Denne afviklingsform ser ud til at passe højskoleeleverne anno 1983.

Med Bent Lyngholm som initiativtager indbød vi de øvrige skoler til en tilsvarende aktivitetsdag men med gymnastik som aktivitetsform. Denne dag blev afviklet her på skolen den 2. marts. Gerlev, Sønderborg og Århus Idrætshøjskoler deltog. Dagen var vellykket, og vi har indbudt til et tilsvarende arrangement i 1984.

I 1983 var det vores tur til at besøge Gymnastikhøjskolen i Viborg. Den 22. februar var alle elever med på denne tur. Gymnastikhøjskolen havde tilrettelagt et meget afvekslende program, der også rummede muligheder for i mindre grupper at udveksle erfaringer eleverne imellem. I 1984 er det Viborgs tur til at besøge os, men besøget er af forskellige praktiske årsager udskudt et år.

Eleverne tog i marts måned initiativ til at arrangere nogle emnedage om den nuværende erhvervs- og studiesituation. Gymnastik- og musikpædagogen Ingrid Giel var på besøg i to dage i marts måned. Den 6.

april havde vi besøg af Teatergruppen 38 fra Århus, der i gymnastiksalen opførte et debatstykke om sport, »Kys kanvassen«.

Til fællestimerne havde udvalget - elever og lærere - fået sammensat et alsidigt program. Alle ønsker og interesser kan naturligvis ikke tilgodeses. Vi vil dog fastholde, at som elev på en højskole er det en god ting fra tid til anden at blive »tvunget« til at lytte til et menneske, der er optaget af nogen ting, selv om man ud fra et overfladisk kendskab til emnet - på forhånd vil afskrive det - som værende uden interesse.

Foruden lærerne her fra skolen var programmet i foråret 1983:

Tvindelever	: Tvind, ideen bag - hvad er Tvind?
Norholt	: Sirius - slædepatrulje på Grønland
Åse Arnfast	: »Leve som før« - om kræft
Jan Øberg	: Fred - oprustning/nedrustning
Mogens Dalsgaard	: Klaverkoncert
Lola Baidel	: Kærlighed - digte
Arne Jørgensen	: Amnesty International - samvittighedsfanger
Troels Østergaard	: Mad og sundhed
Bent Agerskov	: Pengenes vej gennem idrætten
Poul Gregersen	: Trimbevægelsen i Danmark
Jan Jørgensen	: Blodbanken - hvad sker der med blodet?
Ib Michael	: Forfatterarrangement: aktiv handling
Mogens Stryhn	: Kulturimperialisme

Inden skoleafslutningen nåede Danmarks Frivillige Donorkorps at komme. Lidt skuffende var der denne gang kun 46, der afgav blod.

Efter særskema de sidste dage af opholdet kunne vi tage afsked med vinterholdet 1982/83. - 113 elever gennemførte opholdet. Otte måneder - tæt sammen - kan naturligvis ikke afvikles uden gnidninger, såvel i undervisningen som i samværet eleverne indbyrdes, men de negative ting glider hurtigt i baggrunden. Det er mit indtryk, at de fleste elever har fået et meningsfyldt ophold på Den jyske Idrætsskole - et ophold, der forhåbentlig har sat nogle ting i gang hos den enkelte.

Den første uge i maj var afsat til læremøder. Foruden evaluering af den overståede vinterskole blev vinterens mange drøftelser fulgt op af en fastlæggelse af opholdet for det kommende vinterhold.

Oplæg til højskoleopholdet 1983/84:

Hele oplægget og planlægningen af skoleopholdet for vinterholdet 1983/84 fandt ikke sted på baggrund af en ideologisk debat. Der var enighed om at afprøve et forløb, og ud fra de indhøstede erfaringer at drøfte, hvad lærerne ønsker, Den jyske Idrætsskole skal stå for og udvikle sig til.

Men følgende nøgleord (foruden den positive velvilje) var styrende for vore konkrete planer:

- vi vil sigte på det etablerede foreningsliv og de »nye« dele af idrætsbilledet,
- vi tilstræber en fremadrettet undervisning, der skulle kunne give grokraft for fremtidige handlemuligheder,
- det indebærer, at der fortsat lægges stor vægt på at skabe sammenhæng mellem de almene- og de idrætsbetonede fag,
- fortsat ligelig (time/tidsmæssig) fordeling mellem de almene - og de idrætslige timer,
- en bred indføring i det idrætslige område.

I praksis deles opholdet op således:

- en Grundperiode på 3 måneder
- en Linieperiode på 4 måneder
- en Afrundingsperiode på 1 måned

Grundperioden:

Eleverne inddeles i tre grupper á 38 elever, og til hver gruppe knyttes et fast team af lærere, der dækker alle fagområder. Formålet med denne gruppering er at skabe en nærmere kontakt mellem elevgruppe og lærere og vænne eleverne til at arbejde i en større gruppe. Hermed skulle mulighederne for at skabe forståelse og se sammenhængen mellem de almene - og de idrætslige fag blive mulig, bl.a. ved at vælge overordnede temaer og i fællesskab bearbejde dem.

Ugen deles op i ½ dags moduler, der udfyldes af de enkelte grupper. Ud fra emnerne kan lektionslængderne således tilpasses.

Alt i alt skulle dette resultere i:

- bedre arbejdsro
- mindre fagtrængsel
- større fleksibilitet i planlægningen.

Emne- og temadage vil der fortsat være plads til. I 1983 gennemføres følgende emnedage:

Idræt/samfund
Musik/drama
Handicappede på højskole
Svagføredag

I fællestimer og valgfag vil den nævnte holdstruktur blive opløst.

Af valgfag tilbydes:

Spinding/vævning
Folkedans
Psykologi
Plantefarvning
Drama
Foreningslære
Formning
Foto

De idrætslige fag vil som tidligere nævnt have sit udgangspunkt ud fra de gængse »discipliner« som boldspil, atletik og gymnastik, men aktiviteterne vil i mange tilfælde være procesorienterede fremfor produktorienterede, hvilket helt naturligt ligger i begrebet lederuddannelse.

De enkelte grupper har ligeledes muligheden for at prøve aktiviteterne i andre områder end skolens. Således har alle grupper i større eller mindre grad brugt naturen i forbindelse med undervisningen.

Linieperioden:

De almene fag fortsætter nogenlunde uændret i Linieperioden. Ligeledes fastholdes princippet med lærerteam til samme elevgruppe.

I Idræt 1 vælger eleverne et fag, der tildeles 9-12 timer ugentlig. Her vil der være mulighed for at fordybe sig i disciplinens muligheder og i tilknytning hertil undervisningspraktik.

Praktikundervisningen kan være med skolebørn, børnehavebørn og motionister, der kommer på skolen 1-2 gange ugentlig, eller unge fra idrætsklubber, der er her en eller to week-ends.

Følgende fag kan vælges i Idræt 1:

Fodbold
Håndbold
Basketball
Volleyball

Badminton
Rytmisk gymnastik
Spring gymnastik
Atletik

Som et supplement til Idræt 1 fagene har eleverne mulighed for at vælge et Idræt 2 fag, der tildeles 4-6 timer ugentlig.

Her kan vælges mellem følgende:

Friluftsliv
Svømning
Idræt med handicappede
Gymnastik
Folkeidræt
Et boldspil

Afrundingsperioden:

I den ca. 4 ugers Afrundingsperiode er det tanken at forsøge at få svar på forskellige spørgsmål, at afklare sin egen situation m.v. Følgende nøgleord har været fremme:

- erfaringsudveksling mellem holdene
- hvad skal den enkeltes idrætslige praksis være efter 8 måneder på højskole
- et forsøg på »at samle trådene« - og drage konklusioner
- hvad skal der ske efter opholdet
- udadvendte aktiviteter i lokalsamfundet
- emnedage
- ekskursioner

Skoleforløbet 1983/84

I juni og juli måned skete der en stor udskiftning af de tilmeldte elever. Tilsyneladende skifter mange planer kort før skolestarten. Medvirkende hertil er naturligvis de økonomiske problemer. Det koster nu 2750 kr. pr. måned at være elev. Kommunernes nedskæringer i støtten til højskoleophold gør, at mange elever ikke kan få økonomien til at nå sammen. Vi havde en meget stor venteliste, men vi måtte i gennemsnit henvende os til seks elever på ventelisten, inden vi fik pladsen besat. Selv om man står på venteliste og ændrer planer, får vi ikke besked om det. En stor administrationsbyrde er følgen heraf.

Men den 24. august mødte 114 forventningsfyldte elever frem. Gennemsnitsalderen er knap 21 år, det er ca. 1 år højere end i 82/83.

De første dage blev brugt til introduktion, ture i Vejles omegn. Det daglige arbejde fungerede som skitseret under oplæg til Grundperioden.

Emnedagene om Idræt/samfund blev afviklet den 20.-21. oktober, og her havde vi hjælp af: Else Trangbæk, DHL, der tog sig af det historiske oplæg og kønsroller – Gunnar Nielsen, Gerlev, om de nye bølger – forfatteren Ole Thyssen om fremtiden (se artikel andetsteds), Max Rasmussen, DBU, Bent Dahl, tidl. DBU, og Ellen Jørgensen, tidl. DJI, deltog sammen med Else Trangbæk i en paneldebat om »Kønsroller og idræt«.

24.-29. oktober afviklede en gruppe elever med psykisk handicap fra Petersholmskolen i Vejle deres lejrskole her. Det foregik bl.a. på den måde, at eleverne var integrerede med vore elever. Et forløb, som jeg tror, begge parter fik udbytte af. Samme gruppe vender tilbage til skolen i februar 1984.

Vores handicap-emnedage blev afviklet i november måned (14.-18.). Også her boede mennesker med forskellige handicaps mellem vore elever. Indslag i denne uge kom fra Caté Christensen, fysioterapeut, Torben Wegener, Hanne Klitgård, Stinne Nielsen og Ragnar Gunnarson. Den 4.-5. november afholdt vi atter week-end på højskole for amtsorganisationerne. Denne gang var det Svendborg Amt, der mødte med 210 deltagere, og både elever og lærere deltog aktivt i arrangementet.

Ud over det daglige arbejde har fællestimeudvalget søgt impulser udefra af følgende:

Ib Michael	: »Rejsen til det grønne firben«
Knud Søby	: »Vi anklager« – narkofilm
Claus Bøje	: Idræt/samfund
Gunnar Iversen	: Om fordomme
Lola Baidel	: Digte & poesi
Erhardt Riis	: Alkohol – brug og misbrug

Week-endprogrammer arrangeres på skift af de tre grupper, hvilket har vist sig at være en god ting. Mange elever er blevet på skolen for at være med i disse arrangementer.

I skrivende stund er vi ved at være færdige med Grundperioden. En evaluering har derfor ikke fundet sted. Det er mit indtryk, at »forsøget« er faldet heldigt ud. De tre grupper har udviklet sig forskelligt. I de enkelte grupperinger har der blandt lærerne været et godt samarbejde.

man har kunnet hjælpe hinanden – fleksibiliteten har været større. Alt i alt tror jeg, vi har fået begyndt skoleforløbet bedre end tidligere.

Den 28. november starter Linieperioden. Den 6. december afvikles Svagføredagen, og Musik/dramadagene er denne gang placeret i dagene umiddelbart før juleferien.

Elevmøde 1983:

Den 13.-14. august stod i Elevmødets tegn. Godt arrangeret af Elevforeningens bestyrelse. Over 500 deltagere var her, da der var flest – nemlig lørdag aften. Desværre var der ca. 75 tidligere elever, der ikke havde meldt sig til, men som alligevel mødte frem. Naturligvis er alle velkomne, men det giver os store problemer, når så mange kommer uanmeldt. Forinden elevmødet afholdt skolen den traditionelle middag for jubilarene. Der var ca. 80 jubilarer mødt, heraf flest 10 års jubilarer, men også 20, 25 og 30 års jubilarer. I 1984 vil det være første gang, vi kan byde velkommen til 40 års jubilarer.

Praktiske arbejder:

For at rationalisere den daglige drift omlagde vi arbejdsfunktionerne for enkelte medarbejdere. Finn Lodahl har således hovedansvaret med tilrettelæggelsen og udførelsen af de praktiske opgaver på skolen og i kursuscentret. Et tilsvarende ansvarsområde – på det rengøringsmæssige – har Marie Lisby fået overdraget. Samtidig skiftes Knud Thomasen og Marie Lisby til i week-end'erne at have vagt.

Vi har i år benyttet ordningen med i 7 måneder at beskæftige langtidsledige. Det har bevirket, at mange vedligeholdelsesarbejder, som vi ellers havde måttet udskyde, nu har kunnet gennemføres. Således har vi haft stor glæde af to malere, så vægge, vinduer og døre har nu fået nye og lysere farver. Også en langtidsledig tømrer har vi haft glæde af. Sammen med vor faste stab af medarbejdere har vi fået fuldført følgende arbejder: Alle elevværelser er færdige. Carporte er blevet bygget ved Alice Grønborg og Hans Lauges hus. Endvidere er en længe påkrævet istandsættelse af Karen Troelsens lejlighed i den gamle hovedbygning tilendebragt. I sommerens løb lykkedes det også at få bygget en ny klortank i forbindelse med svømmebassinet. Mellem jul og nytår skal de nye gulve i gymnastiksal og idrætshal slibes af og lakeres.

Mange vedligeholdelsesarbejder trænger sig dog stadig på. Vandværkets pumpe skal snart fornyes, og taget i Idrætshallen er utæt. Små og større opgaver opstår hele tiden. Vi forsøger på bedste vis at planlægge og tage højde for de istandsættelser, der er påkrævede. En god medarbejderstab er fundamentet for, at tingene vil lykkes.

Udbygningsplaner

Vi har til Undervisningsministeriet indsendt ansøgning om godkendelse af byggeri af kontorer. Planen går ud på at bygge ud i Grønnegården og samle ekspeditionskontor, forstander-, forretningsfører- og inspektørkontorer samt fotokopieringsrum lige inden for indgangen til skolen. Derved bliver kontorerne centralt placeret, tæt forbundne, hvilket skulle resultere i en forenklet arbejdsgang. Det nuværende forstanderkontor tænkes indrettet til lærerværelse (som det har været tidligere), og forretningsførerens kontor til lærerbibliotek og arbejdsrum. På kontorgangen bliver der således (i det gamle kontor) mulighed for indretning af et rum til elevernes disposition samt et elevværelse mere.

Vort næste projekt – som endnu ikke er ansøgt – er nedrivning af den gamle garage/værkstedbygning og en nybygning af et tidssvarende

værksted med omklædningsfaciliteter og frokoststue til de praktiske medarbejdere. Bygningen projekteres med 1. sal, hvor der kunne være mulighed for at indrette lokaler f.eks. til elevernes værkstedsfag, fotolære o.lign. Endelig har vi planer om klasselokaler, aktivitetsrum for elever samt en hal mere.

Det er rart at have ønsker for fremtiden – og vi håber blot, de vil kunne realiseres inden for en overskuelig årrække.

Arbejdet i skolens forretningsudvalg har i år været præget af et par nøglesager. Skolens nye vedtægter kunne først godkendes på et nyindkaldt repræsentantskabsmøde i april måned, idet der manglede 5 repræsentanter ved det ordinære møde til, at vedtægterne kunne godkendes. Undervisningsministeriet, der endelig skulle godkende vedtægterne, fremkom med så mange ændringer, at forretningsudvalget finder det rigtigt at forelægge vedtægterne igen på det kommende repræsentantskabsmøde *den 31. marts 1984*.

Der må så allerede her appelleres til repræsentanterne om at møde frem denne gang, så det ikke igen skal blive nødvendigt at indkalde til et nyt repræsentantskabsmøde.

En anden sag, der har optaget forretningsudvalget, er driften af Kursuscentret, der jo nu er forpagtet af skolen. Underskud og et budgetteret underskud på driften er i skrivende stund ikke afklaret mellem skolen og Dansk Idræts-Forbund, det sker forhåbentlig snart.

Hans Erik Jensen, skolens formand og medlem af forretningsudvalget siden 1970, ønskede at trække sig tilbage på årets repræsentantskabsmøde. Skolen står i stor taknemmelighedsgæld til Hans Erik Jensen for disse mange års aldrig svigtende interesse og arbejde for Den jyske Idrætsskole.

Flemming Kristensen fra Horsens (JBU) afløste Hans Erik Jensen i forretningsudvalget, og Inger Engberg blev valgt til ny formand.

Kursusvirksomheden:

Er nærmere beskrevet af Knud Thomassen. Jeg har forsøgt i dette år at være så meget som muligt på skolen i kursustiden. Det har betydet god kontakt til de mange kursusledere og arrangører. Som jeg oplever det, er der stor tilfredshed med Den jyske Idrætsskole som kursussted. Dette ikke mindst takket være den dygtige medarbejderstab, der har formået at omstille sig og yde den service overfor kursus, der har bevirket, at man gerne vender tilbage hertil.

Som omtalt tidligere er vort problem med hensyn til kursus, at Kursuscentret på hverdage i stor udstrækning står ubenyttet hen. Med brochurer og personlige kontakter til potentielle kunder kan der allerede nu spores en vis optimisme. Kursus tilrettelægges ikke fra dag til dag, men på langt sigt. Mødevirksomheden i vores lokaler er allerede steget betydeligt. Dansk Idræts-Forbunds Vejle Amts kreds har fået indrettet et kontor i Kursuscentret. Vi byder dem hjerteligt velkomne til et tættere samarbejde.

Mange ting kunne fremhæves i denne beretning om begivenheder, planer og opgaver i den daglige virksomhed på Den jyske Idrætsskole. Travlhed, aktivitet, glade elever, konstruktive medarbejdere, debatter, møder, bestemmelser, cirkulærer, skrivelser, tilmeldelser, udmeldelser, regnskaber, gæster, kursister, telefonsamtaler, brochurer, annoncer, skoleplaner osv.

Det er en blandet landhandel – alene kan det ikke klares – flere løfter med – og til disse bringes hermed en **STOR TAK!!**

Tage Benjaminsen

Formandsskifte

Ved repræsentantskabsmødet i marts 1983 fik Den jyske Idrætsskole ny formand, idet *Hans Erik Jensen*, Randers, ønskede at fratræde efter eget ønske.

Det blev til mange års medlemskab af forretningsudvalget, heraf flere år som formand. Spændende år har det været med udbygning på forskellig vis. Udfordringerne har været store – kursuscentret er endelig administrativt placeret – skolens 40 års jubilæum – nogle gode medarbejdere har haft jubilæum – og meget tiltrængt er skolens køkken fornyet.

En stor mærkedag var også forstanderskiftet.

Såvidt flere store mærkesager, men dagligdagen med gode medarbejdere har medvirket til løsninger, hvor Hans Erik Jensens indsigt, smidighed og trofasthed har været stærkt udslagsgivende.

Tak til Hans Erik Jensen og frue for godt samarbejde.

Inger Engberg

Kursusvirksomheden

*Let på tå i Vejle. . .
Græsset må gerne betrædes. . .*

Ovennævnte slogans er hentet fra skolens nye brochurer, som vi har udsendt til mange idrætsorganisationer samt faglige institutioner for at gøre opmærksom på skolen som kursus- og uddannelsessted.

Har disse brochurer så virket efter hensigten? Har året 1983 tegnet sig så godt, som jeg skrev i årsskriftet i 1982?

Absolut, vil jeg sige med den tilføjelse, at vi stadig har ledig kapacitet fra mandag til fredag, som vi ønsker besat, men vi har været i kontakt med mange forskellige personer, som vil afholde kursus og har afholdt kursus her. Det er os en glæde at byde de mange nye kurser og kursister velkommen til »Den jyske«, mange anede ikke, at man kunne afholde kurser her.

Jeg skal her nævne nogle af de nye kurser:

Vejle amts Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger

Silkeborg Ungdomsskole

Århus »1900«

Dansk Tennis Forbunds repræsentantskabsmøde

Undervisningsministeriet - U-landsstipendiater

ASKIM Idrottsklub

Dansk Judo Union

Seminariernes Religionslærerforening

Landbrugets Oplysnings- og konferencevirksomhed

Håndboldklubben ARMINIA; Hannover

Ørting Fodbold- og Gymnastikforening

SJ 75 - Volleyball

Landsorganisationen af faglige pensionister og

eftelønsmodtagere

Svendborg amts gymnastikforening

Klassikerforeningen

Det er kun en lille del af de mange nye kurser, men fælles for dem alle er, at de er et nyt bekendtskab, som vi gerne ser fremover på skolen.

Udover de nye kurser har der været afholdt mange dag- og aftenmøder samt instruktionskurser:

Kirsten og Mogens Jepsens danseskole
Dansk Farmaceutforening
Honeywell A/S
Firmaet Larsen og Nielsen
Danske Apoteksteknikeres forening
Gyproc Gipsplader
Idrættens Fællesråd
Dansk Fodbold Træner Sammenslutning
Jysk Boldspil Union
Det Danske Rengøringselskab
Hafnia - Hånd i Hånd
Speciallærerforeningen af 1981
m.fl.

Dansk Idræts-Forbund Vejle amtskreds har nu fået deres kontor i kursuscentret og har afholdt mange møder. Alle disse møder har vi været glade for, og vi håber, vi ser dem igen.

Ved siden af disse kurser må jeg heller ikke glemme den faste stab af kurser, som vi har hvert år. Det er mange penge de forskellige forbund og unioner bruger på ungdommen til uddannelse af ledere.

Dansk Boldspil Union bruger således hvert år omkring kr. 400.000 på træningssamlingerne for drenge, juniorer og ynglinge. Men hver krone er en god investering for dansk fodbold, og de siger, at Vejle er den perfekte »rugkasse« for fremtidens fodboldstjerner, og bedre faciliteter end dem, vi har her, findes ingen steder, og det er vi meget glade for at høre.

Dansk Boldspil Union har også haft deres sædvanlige Kursus II og III under stor tilslutning, som vi fortsætter med endnu i 1984, men vender så tilbage med en ny uddannelse i 1985.

Göteborg Fotboll Förbund har vedligeholdt dets træningsophold for piger og drenge, medens deres lederkursus måtte aflyses. Forhåbentlig ses vi alle til næste år. Deres kurser vil vi ikke undvære på skolen.

Først i juli måned afholdt Østjysk Badminton Distrikt sin træningslejr - en fast tradition.

Efter dem havde vi nogle nye kurser:

Grønlands Idræts Forbunds ungdomslejr med 62 deltagere, som tilbragte 14 dage på skolen. Den første uge fik de instruktion af danske trænere og deres egne, og den sidste uge benyttedes til hånd- og fodboldkampe mod danske klubber, bl.a. håndbold mod Dame U- og

Herre U-landshold, men det var hårdt for dem at komme fra snestorm til den danske sol, som vi havde meget af på dette tidspunkt.

Dansk Judo Union – et nyt bekendtskab med over 100 deltagere, et godt kursus, som kommer igen i 1985.

Jeg vil også omtale skolens kursus for psykisk handicappede med 27 deltagere. Det blev et succesrigt ugekursus under ledelse af Bent Lyngholm, Flemming Westh og med god hjælp af 6 gamle elever. Dette kursus kommer igen til næste år.

Dansk Amatør Bokse Union – et gammelt bekendtskab, som vi var glade for at se igen.

Idrætsskolernes kursus, som vi var vært for i år.

Hvad jeg også vil nævne af kurser er:

Dansk Sportsdanser Forbunds Instruktørkursus for voksne med så fine instruktører som de danske verdensmestre Anne-Margrethe og Hans Henrik Laxholm og de engelske Martin Curtler og Carol Bedford.

De medvirkede også ved ungdomskurset, som Jørgen Thygesen stod for. Det havde rekorddeltagelse med over 90 deltagere, så der blev danset noget i den uge.

Ja, jeg kan blive ved med at fortælle om kurser, som kommer igen og igen år efter år, »Suhmsgade-projektet«, Aalborg Karate-skole, Dansk Atlet Union, Danmarks 4-H m.fl. og ikke at forglemme Old-boys-kurset, som nu har været her i 40 år på skolen, og derfor vil jeg slutte min beretning om skolens kursusvirksomhed med et vers af old-boys sangen:

*Kammerater, gamle drenge
idrætsverd'nens faste stok:
håber vi må leve længe
længe leve er ej nok.
Glædes ved et godt humør
indendørs som uden
Altid i fuld vigør.*

Idet jeg håber, vi i tiden fremover, på »Den jyske« altid må være i fuld vigør med en fortsat udbygning af skolens kursusvirksomhed, som siden skolens start har været en af hjørnestenene i Den jyske Idrætsskoles arbejde.

Tak til alle, som har været med til at gøre Idrætsskolen til et godt kursussted.

Vi glæder os til jeres besøg og på gensyn.

Knud Thomassen

Kursuskalender 1983

Januar:

5. De Danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger - møde
 7.- 9. TRIM-komiteén
 8. Dansk Idræts-Forbund - nyt lederkursus
 11. Firmaet Larsen & Nielsen
 12. Dansk Farmaceutforening Vejle-Horsens kredsen
 13. Idrættens fællesråd - møde
 14.-16. Samvirkende Idrætsklubber i Vejle
 15. Kirsten og Mogens Jepsens danseskole
 15.-16. Jydsk Boldspil Union
 21.-23. TRIM-komiteén
 22.-23. Vejle Amts Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger
 28.-30. Dansk Sejl Union
 29.-30. Kogtved Søfartsskole
 29.-30. Jydsk Boldspil Union

Februar:

- 1.- 4. Seminariernes Idrætslærerforening
 2.- 3. Statsskattedirektoratet
 4.- 6. Samvirkende Idrætsklubber i Vejle
 4.- 6. TRIM-komiteén
 11. Seminariernes Idrætslærerforening
 11.-12. Jydsk Boldspil Union - Jyllandsseriedommere
 11.-13. Silkeborg Ungdomsskole
 16. Dansk Orienteringsforbund
 16.-18. Torben Holmgård - håndbold
 18.-19. Den jyske Idrætsskoles elevforening
 18.-20. TRIM-komiteén
 18.-20. Dansk Bueskytte Forbund
 19.-20. Saxild Idrætsforening
 24.-25. Brage Michelsen v/Phoenix
 25.-27. Torben Holmgård - håndbold
 25.-27. Dansk Ride Forbund
 25.-27. Skensved Idrætsforening
 25.-27. Gamle elever 1980/81

Marts:

- 1.- 3. Gerlev Idrætshejskole
 2. Idrætsskolernes gymnastikstævne
 4.- 6. Dansk Boldspil Union
 5.- 6. Århus 1900
 6. Dansk Sportsdykker Forbund - møde
 9.-10. Idrættens Fællesråd - konsulentsamling
 11.-13. Dansk Tennis Forbund
 13.-19. Udenrigsministeriet - U-landsstipendiater
 16. Idrættens Fællesråd - møde
 18.-19. Den jyske Idrætsskoles elevforening
 18.-20. Skensved Idrætsforening

19.

- 19.-20.
 25.-27.
 25.-27.
 26.-29.
 27.- 3.4.
 30.- 1.4.

- Region Syd Fodboldommerklub - møde
 Dansk Idræts-Forbund
 Skensved Idrætsforening
 Dansk Bueskytteforbund
 ASKIM Idrøtsklub
 Lørenslog, Oslo
 Mogens Rieks, Volley Ball/Basket

April:

6.
 8.-10.
 9.-10.
 11.
 15.-17.
 15.-17.
 16.-17.
 20.-22.
 22.-24.
 22.-24.
 23.
 23.-24.
 24.
 26.-1.5.
 28.-1.5.
 28.-29.
 29.-30.
 29.-1.5.

- Danske Apoteksteknikeres forening
 Boldklubben 70
 Dansk Idræts-Forbund
 Honeywell A/S - møde
 Danske Døves Idrætsforbund
 Dansk Ride Forbund
 Rødkilde Gymnasium
 Larsen & Nielsen - møde
 Jan Weigling O.K.S.
 TRIM-komiteén
 Den jyske Idrætsskoles elevforening - møde
 Dansk Gymnastik Forbund
 Dansk Gymnastik Forbund - Landsstige-stævne
 Dansk Judo Union
 De Danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger
 Dansk Idræts-Forbund - Ungdomsudvalget
 Jydsk Boldspil Union
 Dansk Ride Forbund

Maj:

- 2.- 5.
 6.
 6.- 7.
 6.- 7.
 7.- 8.
 11.-12.
 14.-15.
 15.-20.
 24.
 25.
 25.-27.
 26.-27.
 27.
 30.

- Statsskattedirektoratet
 Dansk Fodbold Træner Sammen-slutning - møde
 Dansk Sportsdykker Forbund
 Seminariernes Religionslærerforening
 Dansk Volley Ball Forbund - Repræsentationskøbsmøde
 Jydsk Boldspil Union
 Næsby Idrætsforening
 Suhmsgadeprojektet
 Dansk Idræts-Forbund - uddannelsesudvalget - møde
 Dansk Orienterings Forbund - møde
 Gyproc Gipsplader
 Foreningen for Folkehøjskoler
 Dansk Fodbold Træner Sammen-slutning - møde
 Idrættens Fællesråd - kursusudvalget møde

Juni:

1. Dansk Idræts-Forbund - Vejle amtskreds - møde
- 3.- 4. Dansk Gymnastik Forbund - udvalgs møde
- 3.- 5. Dansk Idræts-Forbund
- 3.- 5. Landbrugets Oplysnings- og Konferencevirksomhed
- 4.- 5. Dansk Judo Union
5. Dansk Idræts-Forbund - møde
6. TRIM-komiteen
8. Vejle Boldklub
- 10.-12. Dansk Idræts-Forbund - ungdomslederlejr
- 12.-17. Göteborg Fotbollförbund
- 17.-18. Dansk Boldspil Union
- 17.-22. Göteborg Fotbollförbund
- 18.-21. Idrætsforeningen 32, Glostrup
- 18.-21. Dansk Boldspil Union - drengeunionstævne
20. Jydsk Boldspil Union - bestyrelsesmøde
- 21.-25. Dansk Boldspil Union - Landsjuniorstævne
- 23.-26. KFUM's Idrætsforbund i Danmark, Jubilæum 83
- 24.-25. Den jyske Idrætsskoles elevforening
- 26.-27. Dansk Boldspil Union
- 26.- 1.7. Østjydsk Badminton Distrikt
- 27.- 1.7. Dansk Boldspil Union III
- 28.- 1.7. Dansk Boldspil Union - medier

Juli:

- 2.- 6. Dansk Athlet Union
- 2.- 6. Dansk Boldspil Union II
- 2.- 6. Dansk Boldspil Union II
- 3.- 6. Dansk Boldspil Union - medier
- 3.- 6. Dansk Boldspil Union - medier
- 4.-19. Grønlands Idræts Forbund
- 7.- 8. Københavns Boldklub
- 7.-11. Dansk Boldspil Union II
- 7.-11. Dansk Boldspil Union II
8. Grønlandsudvalget - møde
- 8.-11. Dansk Boldspil Union - medier
- 8.-11. Dansk Boldspil Union - medier
- 11.-12. Dansk Boldspil Union
- 12.-16. Dansk Boldspil Union III
- 13.-16. Dansk Boldspil Union - medier
- 17.-21. Aalborg Karate Skole
- 17.-23. Dansk Judo Union
- 18.-22. Danmarks 4-H
- 23.-24. Skanderborg Boldklub
- 23.-29. Kursus for Psykisk Handicappede
- 24.-30. De Danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger og De Danske Gymnastik- og Ungdomsforeninger - Gymnastikkursus II
- 29.-31. Vorup Boldklub
- 29.-31. Dansk Sportsdanser Forbund
- 29.- 2.8. Dansk Sportsdanser Forbund
- 30.-31. Dansk Amatør Bokse Union

August:

- 1.- 4. Dansk Sportsdanser Forbund - Ungdomskursus
- 3.- 6. Lis Ekmanns kursus - Madonna maling
- 3.- 6. Hafnia Hånd i Hånd
- 4.- 7. Håndboldklubben ARMENIA, Hannover
- 4.- 7. Dansk Athlet Union
- 8.-13. Idrætshejskolems kursus
- 13.-14. Den jyske Idrætsskoles elevmøde
- 15.-21. Old-boys kursus
- 19.-20. Dansk Volley Ball Forbund I
- 19.-21. TRIM TRÆF
- 20.-21. Dansk Volley Ball Forbund II
- 20.-21. Dansk Fodbold dommer Union
23. Danske Apoteksteknikeres forening - møde

September:

- 1.- 4. Ørting Fodbold- og Gymnastikforening
- 3.- 4. Dansk Idræts-Forbund - seminar
- 7.- 8. Åbenrå Fritids- og Børnehaveseminarium
9. Dansk Fodbold Træner Sammenlutning - møde
- 9.-11. SJ 75, Volley Ball Klub
- 9.-11. Dansk Volley Ball Forbund, dommer- og instruktørkursus
- 12.-13. Landsorganisationen af Faglige Pensionister og Efterlønsmødtageres Helsekursus
13. Danske Apoteksteknikeres forening - møde
14. Dansk Idræts-Forbund Vejle amtskreds
- 16.-17. Dansk Gymnastik Forbund - udvalgs møde
- 17.-18. Dansk Gymnastik Forbund - specialkursus
18. Dansk Gymnastik Forbund - Grand Prix
19. Idrætshejskolems udvalg - møde
- 23.-24. Den jyske Idrætsskoles elevforening
- 23.-25. TRIM-komiteen
24. Dansk Gymnastik Forbund - Aerobic-kursus
- 24.-25. Egå Sejlklub
25. Dansk Gymnastik Forbund - Sydjyllandskreds
- 27.-28. Det Danske Rengøringselskab
- 30.- 1.10. Speciallærerforeningen af 1981

Oktober:

- 1.- 2. Dansk Idræts-Forbund
5. Dansk Idræts-Forbund - Vejle amtskreds - møde
- 5.- 8. Klassikerforeningen - »Antikkens undergang«
- 7.- 9. Siilkeborg Ungdomsskole - weekendkursus

8.- 9. Dansk Trampoline Forbund
 11. Danske Apoteksteknikeres forening - møde
 14.-16. Dansk Forening for Rosport
 17.-21. Danmarks 4-H
 19. Dansk Idræts-Forbund - Vejle amtskreds - møde
 21.-23. Dansk Døve Idræts Forbund
 23.-29. Petersholmskolen - Iejrophold
 29 - 30. Dansk Trampoline Forbund
 29.-30. Dansk Gymnastik Forbund - topmøde

November:

5 - 6 Svendborg amts Gymnastikforening
 7.-10. Statens Konsulentvirksomhed for Døve og Svært Tunghøre
 8. Danske Apoteksteknikeres forening - møde
 10. Dansk Farmaceutforening
 11. Dansk Fodbold Træner Sammen- slutning - møde
 11.-13. Dansk Forening for Rosport
 12. De Danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger - Aerobic-kursus
 De Danske Gymnastik- og Ungdomsforeninger

12.-13. Jydsk Boldspil Union Kursus I
 16. Dansk Idræts-Forbund Vejle amtskreds - valgforsamling
 18.-20. Dansk Ride Forbund - bestyrelses- medlemmer
 19.-20. Dansk Ride Forbund
 19.-20. Jydsk Boldspil Union Kursus I
 20. Dansk Gymnastik Forbund - Sydjyllandskredsen
 25.-26. Den jyske Idrætsskoles elevforening
 25.-27. Dansk Fodbold Træner Sammen- slutning - Trænerseminar
 29. Danske apoteksteknikeres Forening - møde

December:

2.- 4. Dansk Boldspil Union - instruktørmøde
 Svagføredag
 6. Gamle elever 1982/83
 10.-11. »Samsalg«
 21.-22. Dansk Gymnastik Forbund, kursus
 28. »Aktuelt ekstra«

Elevmøde og jubilæumssammenkomst 1984

Den jyske Idrætsskole og elevforeningens bestyrelse indbyder til

ELEV MØDE

lørdag/søndag den 11.-12. august

Alle medlemmer af elevforeningen vil omkring 1. juli få tilsendt indbydelse og program for mødet, som skolen og elevforeningen i samarbejde forhåbentlig kan gøre så interessant og spændende, at mange tidligere elever får lyst til at deltage aktivt i alle arrangementerne. Tag gerne kone, mand veninde/ven og børn med.

Mødeafgiftens størrelse vil blive meddelt på indbydelsen. En giroblanket til indbetaling og tilmelding tilsendes, og vi beder alle, der ønsker at deltage, *tilmelde sig skriftligt i forvejen* af hensyn til indkvartering og bespisning.

Har I selv overnatningsmuligheder i form af telt eller campingvogn, så medbring disse ting. Angiv det på tilmeldingsblanketten.

Tilmeldelser og indbetaling skal være skolen i hænde
senest onsdag den 1. august

JUBILÆUMSSAMMENKOMST

<i>Alle jubilarer fra årgangene:</i>	<i>1958/59 og 59 (25 år)</i>
<i>1943/44 og 44 (40 år)</i>	<i>1963/64 og 64 (20 år)</i>
<i>1953/54 og 54 (30 år)</i>	<i>1973/74 (10 år)</i>

*vil få en særlig indbydelse til jubilæumssammenkomsten, som afholdes
lørdag den 11. august kl. 12,00*

Vi håber, at mange tidligere elever fra de nævnte årgange vil møde op. Prøv snarest muligt at kontakte jeres årgangskammerater – send deres adresser til skolen – og få dem til at komme den 11. august.

Sæt allerede nu kryds i kalenderen ved den 11.-12. august og reserver denne week-end til elevmødet.

Skolen og elevforeningen ønsker på gensyn til alle tidligere elever fra Den jyske Idrætsskole.
Tage Benjaminsen/Pia Rask

Elevforeningen

»Den jyske Idrætsskoles elevforening 1972-1982« hed en overskrift i sidste års årsskrift, fortalt af Henning Rasmussen, dengang foreningens formand.

I år vil indlægget stort set dreje sig om Henning og bestyrelsen, idet en »æra« er slut, nemlig Hennings 11-års formandsskab i foreningen.

Undertegnede har overtaget posten efter 4 år i bestyrelsen og dermed 4 års samarbejde med Henning. Han har i de år bl.a. i kraft af anciennitet og lederegenskaber samlet trådene i foreningen, og vi har oplevet en større og større interesse for og opbakning af foreningen, hvilket selvfølgelig sparker os fremad i arbejdet. Samarbejdet i bestyrelsen har været yderst frugtbar i de år, jeg har været med, og ikke mindst telefonledningerne mellem Henning og mig har været glødende. Han har ført mig grundigt ind i arbejdet som formand, og det skal være en del af min ballast fremover. Desuden er den velfungerende og effektive bestyrelse en kæmpeforce i arbejdet. Vi fordeler arbejdet i bestyrelsen, så alle stort set har et område at »stå for«. Vores kasserer Carsten Lang Pedersen har siddet på kassen i 4 år, og han har et fremragende overblik, så vi er trygge ved, at han styrer penge og kartotek i det daglige.

Medlemmerne bærer selvfølgelig foreningen, og den respons, vi får herfra, er absolut vigtig. Desværre sker det næsten kun på den årlige generalforsamling, at vi får »stof til eftertanke«, og det skal så holde et helt år.

Skolen og dens ansatte danner så rammen om hele molevitten. Vi holder bestyrelsesmøder, kurser og elevmøde på skolen, og de ansatte smøger ærmerne op og hjælper os HVER GANG.

Til slut en stor tak til Henning for det store formandsarbejde, for stadig at støtte os og for stadig at sidde i FU. *Pia Rask 78/79*

Den jyske Idrætsskoles elevforenings bestyrelse

- Formand:** Pia Rask Tlf. 07 - 42 72 65
Færøvej 8
7500 Holstebro
- Næstformand:** Keld Thomsen Tlf. 01 - 16 90 01
Kongshaven 56
2500 Valby
- Kasserer:** Carsten Lang Petersen Tlf. 05 - 81 41 84
Smalager 13, Bredballe
7100 Vejle
- Sekretær:** Sven Havelund Andersen Tlf. 02 - 87 43 11
Prof. Ostenfeld koll. v. 908
Rævehøjvej 36
2800 Lyngby
- Elevkartotek:** Lene Bach Sørensen Tlf. 06 - 81 11 27
Nylandsvej 49 A
8600 Silkeborg
- Ellen Lykke Tlf. 08 - 13 73 14
Th. Sauersvej 7, 1.
9000 Ålborg
- Gabor Klöczl Tlf. 01 - 26 57 06
Sortedam Dosseringen 81, 3th
2100 København Ø
- Suppleanter til bestyrelsen:** Gunnar Jensen Annette Mogensen
Parkvej 7 Overbyvej 4
6270 Tønder 6000 Kolding
Tlf. 04 - 76 35 58 Tlf. 05 - 53 26 24
- Revisorer.** Aage Thomsen Henn. Rasmussen
Langelandsgade 133 Ternevej 82
8000 Århus C. 5210 Odense NV
Tlf. 06 - 13 48 01 Tlf. 09 - 16 48 76

Foreningens postgironummer: 8 04 1970 på kassererens adresse.

Den jyske Idrætsskoles medarbejdere

På Den jyske Idrætsskole er der pr. 1. december 1983 ansat 47 medarbejdere, hvoraf 22 er heltidsbeskæftigede og 25 arbejder på deltid.

Medarbejderne fordeler sig på følgende områder:

Administration:

Thue Damgaard, forretningsfører
Knud Thomassen, inspektør
Ragnhild Wind, sekretær
Birte Fusager, kursus
Bitten Paulsen, bogholderi

Lærerstab:

Tage Benjaminsen, forstander
Alice Grønberg
Torben Holmgaard
Signy Jensen
Bent Lyngholm
Ole Nedergaard
Hans Lauge Petersen
Carsten Rasmussen
Jørn Richter
Mogens Rieks
Flemming Westh
Lischen Lyngholm, kvotalærer
Ingebjørg Sandø, kvotalærer

Køkken:

Ellen Thomsen, økonoma
Karen Troelsen
Dorte Bjerremand
Karin Bruun
Jette Hansen
Karen Hansen
Henriette Jakobsen
Lilly Jeppesen
Lilly Kristiansen
Lilly Kristensen
Litha Laursen
Birgit Møller
Marna Møller

Ruth Nielsen
Sonja Nielsen
Paula Skovbjerg
Pernille Sørensen

Praktisk arbejde:

Finn Lodahl (pedel)
Niels Christensen
Susanne Haug
Hans Jørgen Jensen
Peter Mortensen
Kaj Møller
Anker Nielsen

Rengøring:

Marie Lisby
Anna Greta Sørensen
Anna Thomassen

Kiosk:

Ebba Frost
Helle Møller Pedersen
Henny Sørensen

Den jyske Idrætsskoles

forretningsudvalg:

Inger Engberg (formand)
Gunnar Grejsen (næstformand)
Allan Jahnsen
Flemming Kristensen
Henning Rasmussen
Poul Brøndfeld (suppleant)
Per Baden (suppleant)

Skoleudvalg:

Olav Gamdrup (formand)
Inger Engberg
Henning Rasmussen

Vinterskolen 1982/83

- 3566 Dorte Adelørn, Søndervangen 17, 8260 Viby J.
3567 Charlotte Agerbeck, Bredbjergvej 52, 5462 Morud
3568 Vivi Maud Cehofski, Alsgade 103, 6400 Sønderborg
3569 Ann Birgitte Christensen, Gl. Bedervej 3, 8320 Mårslet
3570 Janne Christensen, Højvangen 14, 4470 Svebølle, Sj.
3571 Jane Fredegod Fiedel, Smedevej 27, Birsted, 9440 Åbybro
3572 Ulla Brink Floor, Ellebjergvej 17, 8240 Risskov
3573 Heidi C. Frederiksen, Værlev 21, 4400 Kalundborg
3574 Helle Langgaard Hansen, Syrenvej 14, 9310 Vodskov
3575 Karin Marie Hansen, Lyngholmvej 14, 2720 Vanløse
3576 Lotte Huniche Hansen, Sandbjergvej 28, Rørby,
4400 Kalundborg
3577 Susi Lindahl Hansen, Moltrupvej 44, lejl. 2, 6100 Haderslev
3578 Pia Haugaard, Nørregade 29, 9850 Hirtshals
3579 Hanne Henningsen, Vesterbro 54, 5 th., 9000 Ålborg
3580 Dorte Jakobsen, Lobeliavej 3, 9380 Vestbjerg
3581 Olga Elisabeth Jakobsen, Sdr. Resen, Høgildvej 20, 7470 Karup
3582 Annkarina Jensen, Kastetvej 70, 9000 Ålborg
3583 Gitte Jensen, Bystedparken 20, 2660 Brøndby Strand
3584 Lis jensen, Liseborgvej 16, 8800 Viborg
3585 Anne Mette Jørgensen, Rosenbakken 2, 6100 Haderslev
3586 Anne Winther Jørgensen, Skolesvinget 25, 8240 Risskov
3587 Helle Jørgensen, Ballevej 132, 8300 Odder
3588 Vivian A. A. Jørgensen, Thulevej 34, 9210 Ålborg SØ
3589 Bente Korsgaard, Balagervej 32, 8260 Viby J
3590 Ellen Dorte Kristensen, Gudumvej 118, Vårst, 9620 Gistrup
3591 Mette Kristensen, Gudumvej 118, Vårst, 9620 Gistrup
3592 Dorthe Larsen, Grævlingehøjen 10, 8800 Viborg
3593 Birthe Lauritsen, Koldkådvej 23, 6240 Løgumkloster
3594 Jette Lundgaard Laursen, Bøggildsvej 17, Todbjerg, 8530
Hjortshøj
3595 Marianne Lodbjerg, Engkrogen 20, 7400 Herning
3596 Ellen Lykke, Christmas Møllersvej 4, 9210 Ålborg SØ
3597 Lene Møller Madsen, Udsigten 7, 4400 Kalundborg
3598 Jette Krogsgård Mikkelsen, Marselisboulevard 30, 10. sal midtf.
8000 Århus C

- 3599 Anne Marie Nielsen, Ryttervej 15, 9990 Skagen
3600 Anni Nielsen, Jadevej 14, 8541 Skødstrup
3601 Gitte Weigelt Nielsen, Egebjergvej 54, 8751 Gedved
3602 Hanne Moth Nielsen, Sønderalle 53, 9000 Ålborg
3603 Helle Birk Nielsen, Voldgårdsvej 8, 8270 Højbjerg
3604 Lene Schytt Nielsen, Kornmarken 8, Foldingbro, 6650 Brørup
3605 Asta Marie Nissen, Hetoftvej 2, 6862 Tistrup
3606 Karen Norup, Mjølnersvej 9, 8800 Viborg
3607 Pia Næsberg, Kildemosevej 3 B, 3060 Espergærde
3608 Karin Nørgaard, Ringparken 48, I th, 4000 Roskilde
3609 Birthe Oldenburg, Præstefælledvej 96, 2770 Kastrup
3610 Bibiana Olsen, Grønlandsvej 24, 3800 Torshavn
3611 Eva Rosa B. Pedersen, Reykjaviksgade 11, 8200 Århus N
3612 Helle Klarskov Pedersen, Sejergårdsvej 10, 4340 Tølløse
3613 Lene Ulrich Pedersen, Brinken 3, 7500 Holstebro
3614 Pia Annette Pedersen, Præstegårdsvej 11, Øster Linnet,
6630 Rødding
3615 Tina Hjorth Pedersen, Th. Kingosvej 27, 9000 Ålborg
3616 Lise Nyborg Philipsen, Rugbjerg Parken 26, 8870 Langå
3617 Vivi Schmidt, Vesterbakken 36, Høruphav, 6400 Sønderborg
3618 Birgitte Omann Sørensen, Rundhøjalle 123, II tv, 8270 Højbjerg
3619 Helle Østergård Sørensen, Filstedvej 63, 9000 Ålborg
3620 Sussi Thorup, Eskebjerggård 30, II tv, 2760 Måløv
3621 Merete Thybring, Kæruldvej 24, 3300 Frederiksværk
3622 Mette Kaasing Trolle, Søndervej 18, 9990 Skagen
3623 Ann Veilgaard, Færøvej 8, 7200 Grindsted
3624 Lars Andresen, Jørgensbyvej 10, 6534 Agerskov
3625 Anders Bach, Degnehusene 47, 2620 Albertslund
3626 Klaus Bering, Hyldevej 1, 8900 Randers
3627 Carsten Bojlesen, Ageren 5, Tarp, 6732 Guldager
3628 Anders Brygmann, Odensevej 23, Himmelev, 4000 Roskilde
3629 Flemming Eberhardt Buch, Ålborgvej 28, 4793 Bogø
3630 Jan Christoffersen, Andebøllevej 164, 5492 Vissenbjerg
3631 Søren Ekman, Emdrup Banke 89, 2100 København Ø
3632 Søren Ekman, Jernbanegade 2, 9760 Vrå
3633 Peter Eriksen, c/o Tommy Hansen, Torupvej 18,
8722 Hedensted
3634 Claus Gaihede, Kornblomstvej 17, 9000 Ålborg

- 3635 Niels Kristian Graversen, Nørrebyvej 12, 6623 Vorbasse
- 3636 Carsten Haupt Hansen, Jernbanegade 7, II, 4200 Slagelse
- 3627 Johnny Hansen, Brøndby nordvej 165, st., 2610 Rødovre
- 3638 Ole Block Hansen, Tarpbyvej 116, 6732 Guldager
- 3639 Michael Halvorsen, Bispebjergpark Allé 27, København V
- 3640 Peter Høgsted Hansen, Smedegade 1, III 25, 4200 Slagelse
- 3641 Peter Dorff Hansen, Ore Byvej 107, 4990 Saksøbing
- 3642 Peter Leif Hansen, Følfodvej 230, vær. 63, 2300 København S
- 3643 Per Alfred Henriksen, Fjællebrovej 17, 6093 Sjælland
- 3644 Lars Iversen, Klørvænget 20, 7861 Balling
- 3645 Flemming Moestrup Jensen, Andebøllevej 167,
5492 Vissenbjerg
- 3646 Jens Carsten Jensen, Grønneparken 9, II tv.,
4500 Nykøbing Sj.
- 3647 Mattias Kempe, Langs Diget 1, 3220 Tisvildeleje
- 3648 Tonny Klockmann, Mindevej 5, 6600 Vejen
- 3649 Gabor Per Wilhelm Klöczl, Sortedam Dosseringen 81, 3 th,
2100 København Ø
- 3650 Bent Erling Knudsen, Bogensevej 166, 5475 Gamby
- 3651 Flemming Larsen, Vesterallé 4, 9681 Ranum
- 3652 Søren Larsen, Jens bensonsgade 20, 5000 Odense C
- 3653 Nicolai Palmer Lund, Stægers Allé 5, 3. tv, 2000 København F
- 3654 Jørgen Dons Madsen, Slotsgade 19, 4800 Nykøbing F.
- 3655 Lars Lykke Madsen, Kløverbo 1, 2660 Brøndby Strand
- 3656 Hans Mikkelsen, Ferritslevvej 98, Ellinge, 5863 Ferritslev
- 3657 Jens Kristian Ørnsvig Nielsen, Ørnsvigvej 5, 7130 Juelsminde
- 3658 Karl Aage Nielsen, Fredensgade 10, 6600 Vejen
- 3659 Lars Thane Nielsen, Topperne 16, nr. 22, 2620 Albertslund
- 3660 Mikael Nielsen, Amagerbrogade 150, 6. sal, lejl. 11,
2300 København
- 3661 Steen Høegh Nielsen, Chr. Canningsvej 37, Strib,
5500 Middelfart
- 3662 Henrik Kjeldgaard Pedersen, Dalgas Allé 105, 7800 Skive
- 3663 Hans Claus B. Perstrup, »Charlottenholm«, Borupvej 19,
4420 Regstrup
- 3664 Lars Michael R. Petersen, Gl. Hobrovej 113, 8900 Randers
- 3665 Steen Petersen, Doktorvænget 2, II tv, 7500 Holstebro
- 3666 Erik Eg Rahbek, Vejlevej 23, 7330 Brande

- 3667 Hans Erik Nordby Rasmussen, Egevang 3, Brejning,
7080 Børkop
- 3668 Lars Robdrup, Marselisvej 8, 8000 Århus C
- 3669 Niels Juul Rytter, Nyborgvej 18, 5772 Kværndrup, Fyn
- 3670 Benno Steenberg Schmidt, Hørhaven 3, 9000 Ålborg
- 3671 John Rand Skjødt, Potmosevej 9, 8752 Østbirk
- 3672 Jørgen Slot, Dybbølgade 11 A, I tv, 6400 Sønderborg
- 3673 Bjørn Sommer, Vårgyvelvej 13, 8462 Harlev J.
- 3674 Henning Valther Søgaard, Storegade 123, 6700 Esbjerg
- 3675 Kim Michael Sørensen, Asåvej 30, 9220 Ålborg Ø
- 3676 Carsten Ugelvig, Knudsensvej 8, 6760 Ribe
- 3677 Per Øllgaard, Lupinstien 7, Birgittelyst, 8800 Viborg
- 3678 Kim Zeutner, Høje Gladsaxe 18, I, 2860 Søborg

DEN JYSKE
IDRÆTSSKOLE
VEJLE

